

STORFJORD KOMMUNE
OMASVUONA SUOHKAN OMASVUONON KUNTA
9046 OTEREN

post@storfjord.kommune.no
www.storfjord.kommune.no

Publikasjonen har fått prosjektstøtte fra fylkesmennene i Finnmark og Troms.

Forfattere: Saara Pudas og Silja Skjelnes-Mattila

Grafisk formgivning og illustrasjoner: Colibri Design · www.colibridesign.no

COLIBRI *design*

INNHOLDSFORTEGNELSE:

KAPPALE 1	s.4	s.52	KAPPALE 5
KAPPALE 2	s.16	s.62	KAPPALE 6
KAPPALE 3	s.28	s.72	KAPPALE 7
KAPPALE 4	s.40	s.84	KAPPALE 8

KAPPALE 1

VI SKAL LÆRE

- Å teste oss selv og vurdere vår grammatikk-kunnskap
- Å bruke egenvurdering som et utgangspunkt for å lage personlige hjelpemidler

Finsk grammatikk er svært forskjellig fra norsk grammatikk. Det at grammatikkene er forskjellige, betyr ikke automatisk at det er vanskelig. Finsk grammatikk dreier seg strengt talt om to ting; å forstå hvordan verbene skal bøyes og forstå hvordan nomen skal bøyes. Alt annet er egentlig bare språklig krydder.

I de to første kapitlene i dette heftet har vi prøvd å stykke opp det finske språket i små grammatikkenheter som du kan bruke i din egenvurdering. Det er ganske mange enheter; noen er store i omfang, noen er svært små.

Det er viktig at du er ærlig når du vurderer deg selv.

Det vi skal finne svar på i disse kapitlene er

- Hva synes du er vanskelig og hva er lett?
- Hva lurer du på?
- Hvor kan du finne svar på det du lurer på?
- Hva slags hjelpemidler trenger du for å finne løsningene?

Legg merke til at grammatikkoppgavene har en logisk rekkefølge og bygger på hverandre. Ikke gå videre dersom det er noe du ikke forstår.

TEST DEG SELV

 FORSTÅR DU DISSE BEGREPENE?
Diskuter i klassen.

VERB

- VERB
- PERSONENDELSER
- STADIEVEKSLING
- OMVENDT STADIEVEKSLING
- INFINITIV / GRUNNFORM
- VERBGRUPPER
- BØYNINGSTAMMEN
- NEKTELSESVERB

A VERB

Med verb menes "gjøreordet" i en setning. Alle setninger skal inneholde minst ett verb. Når du setter å foran verbet på norsk, så får du grunnformen av verbet.

Når vi bøyer verb på norsk, så bøyer vi verbene i forskjellige tidsformer (*å få, får, fikk, har fått*).

Når vi bøyer verb i finsk, så bøyer vi verbene etter person. Finske verb skal bøyes etter hvilken person som utfører verbet: hver grammatiske person har hver sin personendelse.

FINN VERBENE I TEKSTEN

Lauantaina on isän syntymäpäivä. Hän täyttää 50 vuotta. Isä ei tykkää juhlia, mutta me järjestämme hänelle yllätysjuhlat. Minun täti ja serkut tulevat meille. Me laitamme hyvää ruokaa ja syömme kakkua. Täti laulaa ja Anna-serkku soittaa kitaraa. Illalla me menemme keilahallille ja meilä on turnaus. Kukahan voittaa?

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

PERSONENDELSER

Det er seks grammatiske (minä, sinä, hän, me, te og he) personer i finsk, og dermed har verbet også seks forskjellige personendelser. Disse må man pugge. Heldigvis er noen av endelsene ganske like pronomene de viser til.

Tytöt _____ (nauraa) ja _____ (tanssia) keittiössä.

Minä _____ (seisoa) koulun pihalla.

Me _____ (kalastaa) mökin rannassa koko kesän.

Sinä _____ (ajaa) autolla kaupunkiin.

Hän _____ (laulaa) kuorossa joka perjantai.

Te _____ (asua) ensi viikolla mummolan vintillä.

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

A STADIEVEKSLING

Stadieveksling er en lydendring som skjer inne i ordet når vi begynner å bøye.

Det er konsonantkjerner med *p*, *t* eller *k* i seg, som blir endret i bøyning.

Vi har ikke stadieveksling på norsk. Vanlig stadieveksling skjer når man legger til en endelse som består av 1) én konsonant eller 2) to konsonanter og én vokal.

Hvordan konsonantene skal veksle, kan du pugge eller lese ut fra stadievekslingstabellen.

STADIEVEKSLING

kk : k	nk : ng
pp : p	mp : mm
tt : t	lt : ll
k : -	nt : nn
p : v	rt : rr
t : d	k : j

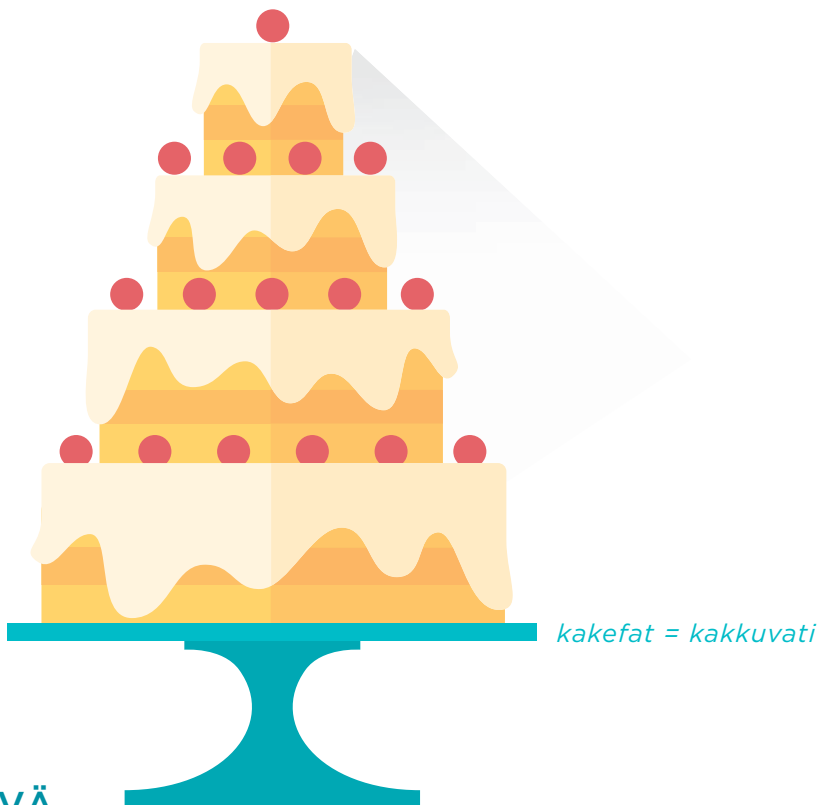
TEHTÄVÄ

I hvilke personer endres konsonantkjernen?
Mestrer du hele tabellen?

	laitta/a	kaatu/a	kerto/a
Minä			
Sinä			
Hän			
Me			
Te			
He			

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

TEHTÄVÄ

Meidän koiranpentu _____ (nukkua) minun sängyn alla.

Naapuri _____ (leipoo) kakkua ja minä _____ (auttaa) häntä.

Minä _____ (kantaa) ostoskassia ja äiti _____ (kantaa) minun

koulureppua. Minun perhe _____ (lukea) paljon.

Minä _____ (lukea) Aku Ankkaa.

Me _____ (kertoa) opettajalle meidän kesälomasta.

Isovanhemmatkin _____ (tietää), että minä _____ (pitää) pannukakusta.

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

KJEKT Å VITE OM STADIEVEKSLING

Dersom bokstaven -s kommer før -t- eller -k- så får vi ikke stadiaveksling.

Det heter *laskea*: *minä lasken*, *nostaa*: *minä nostan*.

A OMVENDT STADIEVEKSLING

Omvendt stadiesveksling er ikke fullt så vanlig som vanlig stadiesveksling, men vi støter på den også. I verb med omvendt stadiesveksling får vi én konsonantkjerne i infinitiv og én endret konsonantkjerne i alle de bøyde formene, for eksempel *ajatella* : *ajattelen*, *ajattelevat*. Det er omvendt stadiesveksling kun i verb som bøyes som *huomat/a* og *ajatel/la*.

OMVENDT STADIEVEKSLING

k : kk	ng : nk
p : pp	mm : mp
t : tt	ll : lt
- : k	nn : nt
v : p	rr : rt
d : t	j : k

TEHTÄVÄ

 Mestrer du hele denne tabellen også?

	leikat/a	hypät/ä	tykät/ä
Minä			
Sinä			
Hän			
Me			
Te			
He			

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

TEHTÄVÄ

Isoveli _____ (ajatella) aina vain ruokaa.

Pikkusisko _____ (leikata) saksilla joulukortteja.

Me _____ (hypätä) huomenna lentokoneeseen ja matkustamme

Helsinkiin. Isä ja äiti _____ (pakata) vaatteet matkalaukkuihin.

Te _____ (kuunnella) tosi huonoa musiikkia!

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

INFINITIV

Med infinitiv så menes grunnformen av verbet, eller ordboksformen. På norsk setter vi infinitivmerket *å* foran grunnformen. På finsk kommer infinitivmarkøren til slutt i ordet. Når vi bøyer verb på finsk, så må vi huske at personendelsene ikke skal legges rett til infinitiven; infinitiven må endres før vi kan begynne å bøye.

Vi bruker infinitivsformen kun når vi bruker to verb sammen: *jeg liker å spise vafler, mamma pleier å lage gode pannekaker*. Dette gjelder for både finsk og norsk.

TEHTÄVÄ

Oversett til finsk.

Jeg kan hoppe tau.

Jentene elsker å leke i skogen.

Min hund hater å gå på tur.

Pappa prøver å hjelpe meg.

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

A VERBGRUPPER

Vi har valgt å dele inn verbene i fire hovedgrupper, etter hvordan verbene ser ut i infinitiv.

istu/a

Alle infinitiver som slutter på en vokal etterfulgt av en -a eller -ä, kommer i denne gruppa. Vi skiller ut -A som infinitivsendelse.

syö/dä

Alle infinitiver som slutter på -da eller -dä, kommer i denne gruppa. Det er -dA som er infinitivsendelsen.

opiskel/la

Alle infinitiver som slutter på -lla, -llä, -rra, -rrä, -nna eller -nnä, kommer i denne gruppa. Det er bare de to siste bokstavene som er infinitivsendelsen.

huomat/a

Alle infinitiver som slutter på en -ta eller -tä, havner i denne gruppa. Det er bare -A som skiller ut som infinitivsendelsen.

ORDKOFFERT

I kofferten finner du noen av de helt vanligste verbene i finsk. De er oppført slik de står i ordboka, altså uten hjelpestrek. Klarer du å sette inn hjelpestreken og deretter gruppere verbene i de fire gruppene som er nevnt?

koffert = matkalaukku

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

BØYNINGSTAMME

Veien fra en infinitivsform til en bøydd form, går via en bøyningstamme.

Vi bruker verbgruppeinndelinga som utgangspunkt når vi lager bøyningstamme.

istua/a	syö/dä	opiskel/la	huomat/a
Bøyningstammen er infinitiven uten infinitivsendelsen: istua → istu- <i>Det er vanlig stadi- veksling i denne gruppa.</i>	Bøyningstammen er infinitiven uten infinitivsendelsen: syödä → syö- <i>Det finnes ikke eksempler på stadiveksling i denne gruppa.</i>	Bøyningstammen er infinitiven uten infinitivsendelsen, pluss en ekstra -e-: opiskella → opiskele- <i>Det er omvendt stadi- veksling i denne gruppa.</i>	Bøyningstammen er infinitiven uten infinitivsendelsen, men t-bokstaven må endres til -A: huomata → huomaa- <i>Det er omvendt stadi- veksling i denne gruppa.</i>

TEHTÄVÄ

Hva er bøyningstammen til følgende verb:

ajaa

juoda

mennä

pelätä

kertoa

ajatella

tykätä

kirjoittaa

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

STYRKEPRØVEN

Dersom man virkelig har stålkontroll på finske verb, så skal man klare å gå fra hvilken som helst bøydd form i en skreven tekst og til en grunnform. Dersom man ønsker å for eksempel bruke ordbok for å slå opp ukjente ord man møter på, så er man avhengig av å kunne lage en infinitiv. Dette er ingen lett øvelse, og det krever en del trening.

TEHTÄVÄ

Finn verbene i følgende ordtak og lag grunnform.

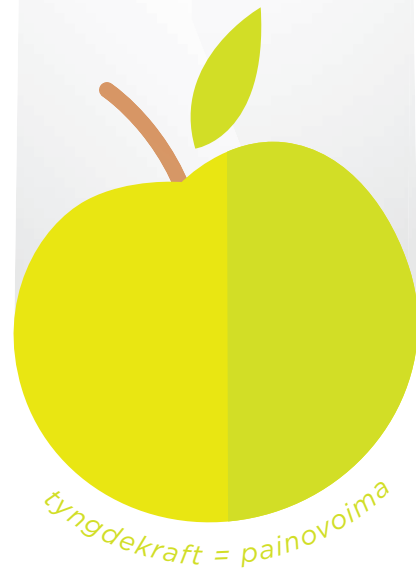
Kaikki tiet johtavat Roomaan.

Aika parantaa haavat.

Hätä keinot keksii.

Lopussa kiitos seisoo.

Konstit on monet, sanoo piika kun kissalla pöytää pyyhkii.

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

NEKTELSERVERB

På norsk nekter vi ved å legge til ordet *ikke* her og der. Det finske måten er mye mer stilig og omstendig. Ordet *ikke* er et lite verb på finsk, og verb skal bøyes etter person.

Har du kontroll på nektelsesverbet?

Äiti _____ leivo pullaa tänään.

Me _____ tule teatterin illalla.

Minä _____ pese hampaita joka päivä.

Sinä _____ osaa ajaa mopolla.

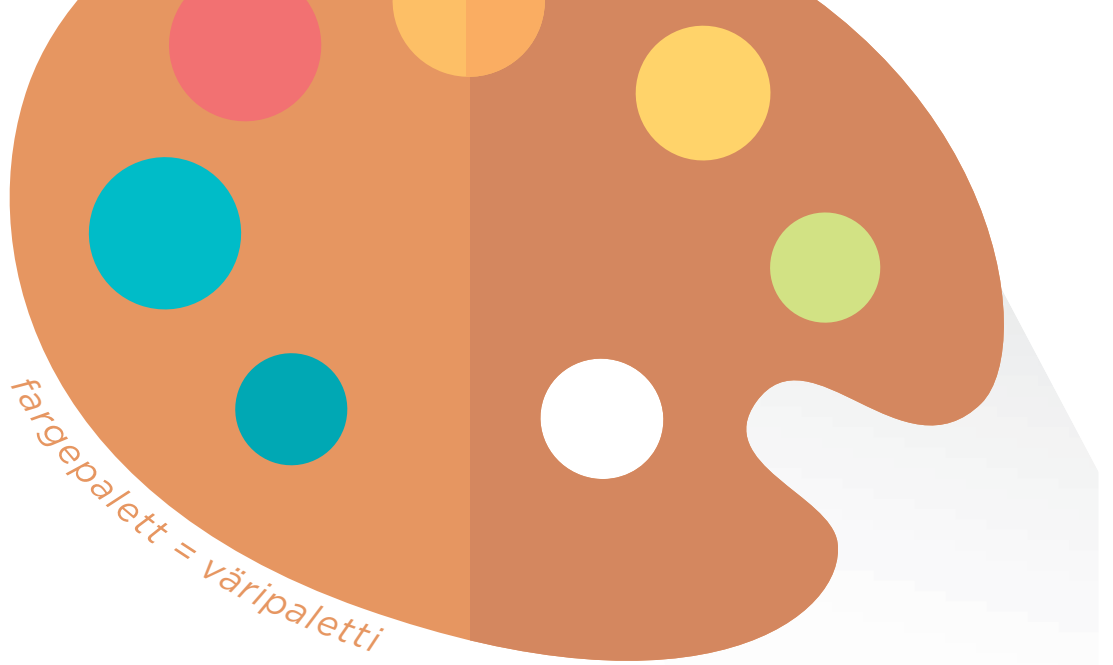
Te _____ leiki lumisotaa.

He _____ soita konsertissa lauantaina.

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

A NEKTENDE FORM AV HOVEDVERBET

Når man har lagt inn det bøyde nektelsesverbet e-, så trenger ikke hovedverbet lenger ha en personendelse. Etter nektelsesverbet skal vi bruke en ubøyd verbform. Denne lages ved å ta bort personendelsen fra en jeg-form.

Nukkua - minä nukun → *nuku- → minä en nuku

TEHTÄVÄ

Gjør om til nektende setninger:

Äiti maalaa kaunista taulua.

Me tulemme teatteriin illalla.

Minä imuroin joka perjantai.

Sinä osaat ajaa mopolla.

Te leikitte lumisotaa.

He soittavat konsertissa lauantaina.

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

DIPLOMI

NIMI:

PÄIVÄMÄÄRÄ:..... LUOKKA:.....

MINÄ OLEN
VERBIMESTARI!

KAPPALE 2

VI SKAL LÆRE

- Å teste oss selv og vurdere vår grammatikk-kunnskap
- Å bruke egenvurdering som et utgangspunkt for å lage personlige hjelpemidler

På samme måte som vi gikk igjennom verbene i forrige kapittel, skal vi nå se på nomensbøying. Husk at det er din egenvurdering som er viktig når vi går igjennom grammatikktemaene.

- Hva synes du er vanskelig og hva er lett?
- Hva lurere du på?
- Hvor kan du finne svar på det du lurere på?
- Hva slags hjelpemidler trenger du for å finne løsningene?

TEST DEG SELV

FORSTÅR DU DISSE BEGREPENE?

Diskuter i klassen

NOMEN

- HVA ER ET NOMEN
 - SUBSTANTIV
 - ADJEKTIV
 - PRONOMEN
- BØYNINGSTAMME
- STADIEVEKSLING
- KASUS

A HVA ER ET NOMEN

Nomen er et grammatisk ord som vi egentlig ikke bruker på norsk. I finsk grammatikk brukes ordet mye. *Nomen* er en fellesbenevnelse for substantiv, adjektiv og pronomen. I finsk grammatikk bøyes disse på lik måte; de skal bøyes i tall (entall eller flertall) og i en kasus. Først må du være sikker på at du faktisk vet hva følgende begreper betyr:

Substantiv

Adjektiv

Pronomen

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

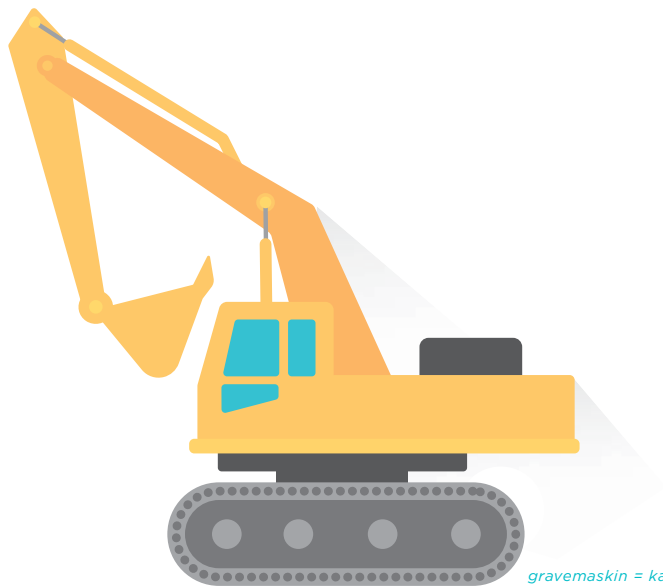
A BØYNINGSTAMME

Bøyningstamme er den formen du skal lime eventuelle kasusendelser til. Veldig ofte er grunnformen og bøyningstammen den samme, men ikke alltid.

	FOR EKSEMPEL	BØYNINGSTAMME	BØYD MED -ssa
Ord som slutter på -a, -ä, -o, -ö, -u og -y	juna	juna-	<i>junassa</i>
Ord som slutter på -i (uten endring)	appelsiini	appelsiini-	<i>appelsiinissa</i>
Ord som slutter på -i (med endring)	kivi	kive-	<i>kivessä</i>
Ord som slutter på -e	vene	venee-	<i>veneessä</i>
Ord som slutter på -nen	ihminen	ihmise-	<i>ihmisessä</i>
Ord som slutter på -s (med -kse)	ajatus	ajatukse-	<i>ajatuksessa</i>
Ord som slutter på -s (med -VV)	taivas	taivaa-	<i>taivaassa</i>

A TEHTÄVÄ

Les tabellen nøye. Er det noen av nomengruppene du synes er spesielt vanskelige å huske? Hvilke grupper er vanskelige og finnes det noen hjelpemidler du kan bruke eller lage som gjør at du husker bedre?

gravemaskin = kaivinkone

TEHTÄVÄ

Fyll inn med inessivformer (-ssA)

Minun serkku asuu _____ (kaunis) _____ (pieni) _____

(kerrostalo). Hänen koti on _____ (toinen) _____ (kerros).

Asunnon _____ (olohuone) on valtavan iso ikkuna. Ikkunasta näkyy rakennustyömaa. Rakennustyömaalla kaivinkone kaivaa isoa kuoppaa.

Kaupunki rakentaa naapuritontille päiväkotia ja koulua. Minun serkku on _____ (työ) _____ (toinen) _____ (koulu). Hän aikoo hakea työpaikkaa uudesta koulusta.

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

STADIEVEKSLING

Begrepet stadiesveksling ble gjennomgått i forrige kapittel. Det er stadiesveksling både i verbbygging og i nomenbygging. Det er de samme reglene som gjelder, uansett hva slags ord som bøyes. Det er fornuftig å ha en tabell over konsonantendringene i stadiesvekslingen lett tilgjengelig; Ha i sekken, heng opp på do, lim fast på pulsten og ta med på eksamen.

VANLIG STADIEVEKSLING

Vanlig stadiesveksling inntreffer i nomen som slutter på vokal i grunnform og som har bøyingsstamme som slutter på én vokal. De aller fleste ordene på finsk havner i denne gruppa. Det er endelser som består av én konsonant (-C, som for eksempel genitivs -n) eller av to konsonanter og én vokal (-CCV, som for eksempel inessiv -ssA) som utløser stadiesveksling.

TEHTÄVÄ

Kopier tabellen til arbeidsboka og fyll ut. Bruk tabellen fra side 7 til hjelp

GRUNNFORM	BØYNINGSSTAMME	STADIEVEKSLING	Eksempel bøyd i -ssa
lappu	lappu-	pp:p	lapussa
kivikatto			
ranta			
aurinko			
äiti			
apteekki			
kaupunki			
tähti			
joki			

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

KJEKT Å VITE OM STADIEVEKSLING

Dersom bokstaven -s kommer før -t- eller -k- så får vi ikke stadiesveksling.

Det heter *roska*: *roskassa*, *lista*: *listassa*.

A OMVENDT STADIEVEKSLING

I omvendt stadieveksling går vi egentlig baklengs i forhold til hva vi har lært om vanlig stadieveksling. I ord som har omvendt stadieveksling så har vi lang vokal i bøyingsstammen. Dette gjelder for kun en liten gruppe nomen, nemlig nomen som slutter på -e og nomen som bøyes som *varvas*: *varpaan*.

I ord som skal ha omvendt stadieveksling, så skjer endringen i overgangen fra grunnform til bøyingsform. Husk likevel at partitivsformen (*varvasta*) skal ha lik konsonantkjerne som grunnformen.

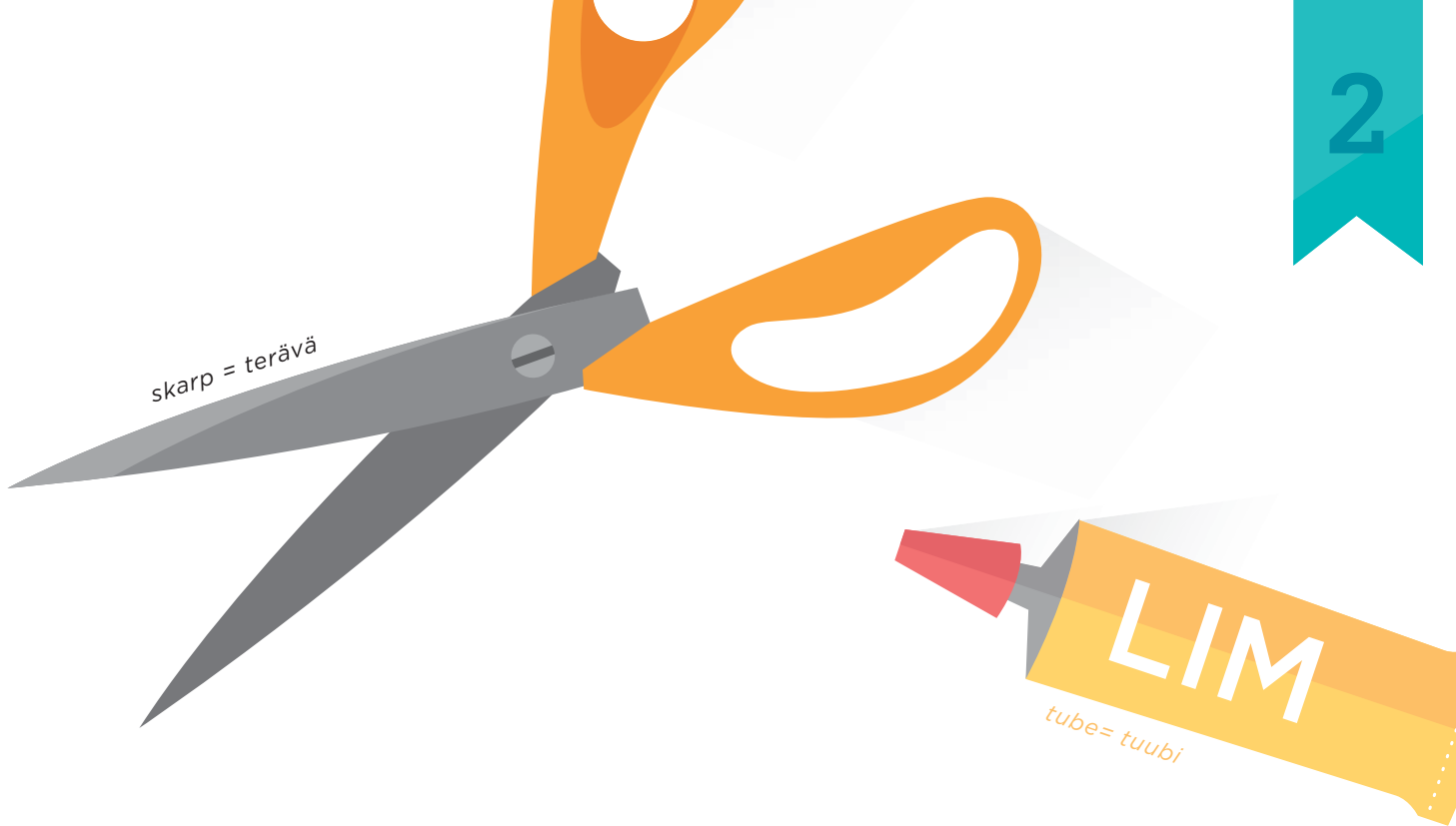
TEHTÄVÄ

Kopier tabellen til arbeidsboka og fyll ut. Bruk tabellen fra side 9 til hjelp

GRUNNFORM	BØYNINGSTAMME	STADIEVEKSLING	Eksempel med ssA
varvas	varvaa-	v : p	<i>varpaassa</i>
kangas			
lammas			
hammas			
pyyhe			
koe			
kuningas			
vaate			
esite			

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

A KASUS

Spesielt for finsk er at man bruker masse endelser som limes inn i slutten av et ord. Dette er egentlig ikke vanskelig, det er bare veldig forskjellig fra norsk. For å være kasusmester, så er det mange ting man må ha kontroll på: hvordan ser endelsen ut, hva betyr endelsen, når skal vi bruke de forskjellige endelsene, hvordan er bøyningsstammen som kasusendelsen skal limes til og når må vi passe på stadieveksling.

B TEHTÄVÄ – PAIKALLISSIJAT/ LOKALISERINGSKASUS

Det er seks kasus som vi bruker i hovedsak for å beskrive beliggenhet, nemlig -ssA, -stA, -Vn, -IIA, -Ita og -Ile. Hva betyr de følgende kasusendelsene?

Minä asun *Norjassa*.

-ssA betyr?

Otan kirjat *laukusta*.

-stA betyr?

Täti menee ambulanssilla *sairaalaan*?

-Vn betyr?

Kukkaruukut ovat *parvekkeella*.

-IIA betyr?

Lapset tulevat *leikkikentältä*.

-ItA betyr?

Pallo lentää koulun *katolle*.

-Ile betyr?

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

TEHTÄVÄ

Når vi skal bruke de seks kasusene, så må vi skille mellom S-serien (-ssA, -stA og -Vn) og L-serien (-IIA, -ItA og -Ile). For å kunne klare å skille disse, så må man ha kontroll på når man skal bruke -ssA og når man skal bruke -IIA. De andre følger automatisk.

Ruokatavarat ovat vielä *pussissa/pussilla*.

Juustokakku on *jääkaapissa/jääkaapilla*.

Kirja on *hyllyssä/hyllyllä*.

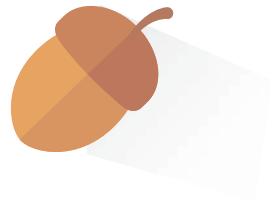
Lapset odottavat bussia *parkkipaikassa/parkkipaikalla*.

Koira leikkii *uimarannassa/uimarannalla*.

Meillä on mökki *Kilpisjärvessä/Kilpisjärvellä*.

Saara asuu *Tromssassa/Tromssalla*, mutta hänen pikkuveli asuu *Ruotsissa/Ruotsilla*.

Isä on *keittiössä/keittiöllä* ja paistaa pyttipannua.

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

TEHTÄVÄ

Noen kasusendelser har alternative endelser. Illativ er en slik kasus.

Illativendelsen er -Vn. Denne limes til ord som har en bøyningsstamme som slutter på én vokal. (*auto, auto-, autoon* eller *ajatus, ajatukse-, ajatukseen*)

Dersom bøyningsstammen slutter på lang vokal, så må du bruke en annen endelse.

Korte ord (enstavelsesord) som slutter på en lang vokal skal ha -hVn i illativ, mens lange ord som slutter på en lang vokal eller ord med lang vokal i bøyningsstammen, skal ha -seen i illativ:

maa, maahan

Kort ord som slutter på en lang vokal

Lontoo, Lontooseen

Langt ord som slutter på en lang vokal

vene, venee-, veneeseen

Langt ord som har lang vokal i bøyningsstammen

taivas, taivaa-, taivaaseen

Langt ord som har lang vokal i bøyningsstammen

TEHTÄVÄ

Har du kontroll på de forskjellige illativsvariantene?
Fyll ut med illativ.

Minä matkustan kesälomalla _____ (Ruotsi).

Isoveli menee autolla _____ (kauppa).

Pikkuveli leikkii ulkona. Nyt hän kiipeää _____ (puu).

Mummo menee _____ (vanha) _____ (hotelli).

Raskas lumi tippuu katolta _____ (maa).

Minä menen koiran kanssa _____ (kaunis) _____ (metsä).

Orava hyppää katolta _____ (korkea) _____ (puu).

Me emme halua mennä _____ (kallis) _____ (kauppa).

Oskari muuttaa _____ (harmaa) _____ (talo).

Ärsyttävä pikkusisko heittää minua lumipallolla _____ (pää).

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

TEHTÄVÄ

Noen ganger brukes de samme endelsene i uttrykk der vi ikke kan oversette direkte med *i*, *på*, *fra* eller *til*. Hvordan vil du oversette følgende setninger?

Minun pikkuveli ajaa joka päivä pyörällä.

Minulla on uusi koulureppu.

Koiralla on herkullinen luu.

Kirja kertoo Ruotsin historiasta.

Minun mielestä Piiperin Jussa on aika komea.

Opettajasta luokka on tosi levoton.

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

TEHTÄVÄ

Noen kasuser har en grammatisk funksjon. Kasusene nominativ, partitiv og genitiv er slike. Nominativ er navnet på grunnformen, og den skal vi ikke gjøre noe med. Genitiv er eieform og har endelsen -n. Vi skal også bruke genitiv sammen med postposisjoner.

Klarer du å oversette følgende setninger til finsk. Forklar også *hvorfor* du eventuelt bruker genitiv i oversettelsene.

Katten til Viktoria er utrolig snill og søt.

Min mamma er sykepleier.

Antti bor i et rødt hus bak skolen.

Er min ullstrømpe fortsatt under senga?

Vi skal på biblioteket sammen med en gammel dame.

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

TEHTÄVÄ

Partitiven er ganske vanskelig. Den har spesielle regler for hvordan den skal lages og den har ganske spesielle regler for når den skal brukes.

Ord som slutter på én vokal får en ekstra -A, feks *auto: autoa*

Ord som slutter på -e i grunnform skal ha -ttA i partitiv, feks *vene: venettä*

Ord som slutter på en konsonant, skal ha -ta i partitiv, feks *ajatus: ajatusta*.

Ord som slutter på -nen, skal ha -tA som limes til s-stammen,

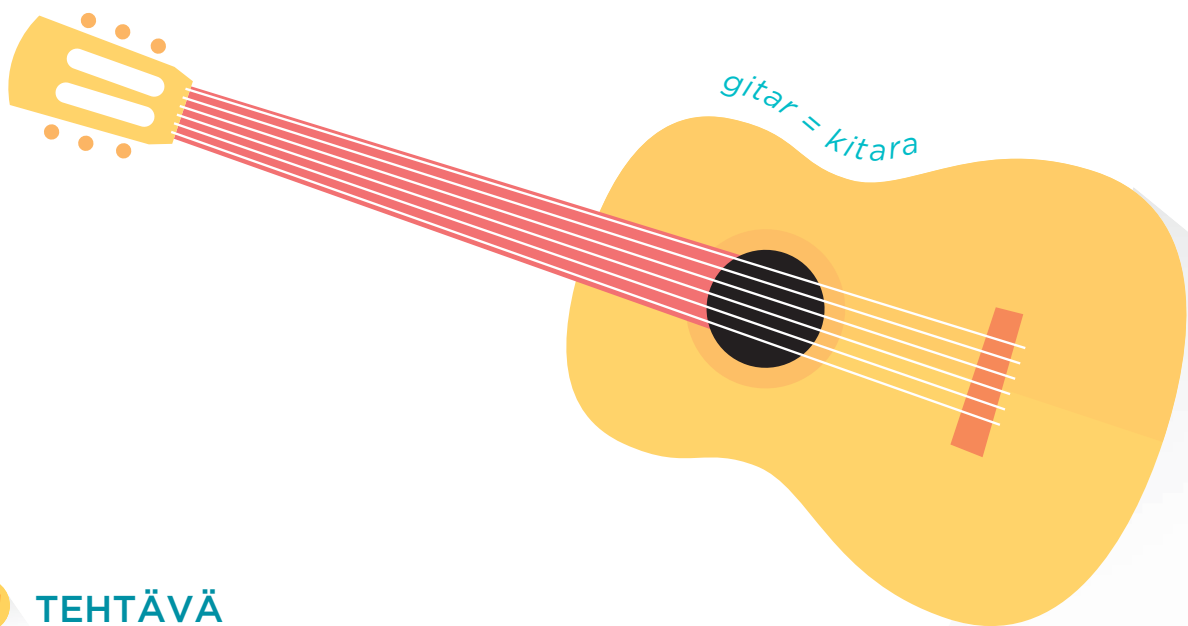
feks *hevonen: hevose-* (bøyningsstammen), *hevosta*

Noen ord som slutter på -i kan ha både -A og -tA. Dette bør du sjekke i ordboka.

GRUNNFORM	PARTITIVSENDELSE	PARTITIVSFORM
auto		
vene		
appelsiini		
perhe		
taivas		
hevonen		
ihminen		
koulu		
ajatus		
kitara		
nainen		
suomi		
järvi		
vesi		

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

TEHTÄVÄ

I følgende oppgave skal du fylle ut med partitivsformer.
Forklar også hvorfor du skal bruke partitiv i disse setningene.

Kulttuurikoulussa minä soitan _____(kitara) ja
_____ (piano).

Minä syön aamulla _____ (puuro) ja juon _____(tee).

Järvellä on kaksi _____ (kaunis) _____ (vesilintu).

Autotallissa on kolme _____(vanha)
_____ (moottoripyörä)

Isossa hotellissa on tosi monta _____ (huone).

Minä kirjoitan _____ (pitkä) _____ (kirje) minun
serkulle Ruotsiin.

Minulla ei ole pankkitilillä _____(raha).

- DETTE KAN JEG GODT!
- DETTE KAN JEG SÅNN PASSE GODT!
- DETTE ER SKIKKELIG VANSKELIG!

DIPLOMI

NIMI:

PÄIVÄMÄÄRÄ:..... LUOKKA:.....

MINÄ OLEN
NOMINIMESTARI

KAPPALE 3

VI SKAL LÆRE

- hva preteritum er
- å gjenkjenne preteritumsendelsen -i-
- hvordan være- verbet bøyes i preteritum
- hvordan nektende form av olla- verbet ser ut i preteritum

KIELIOPPIA

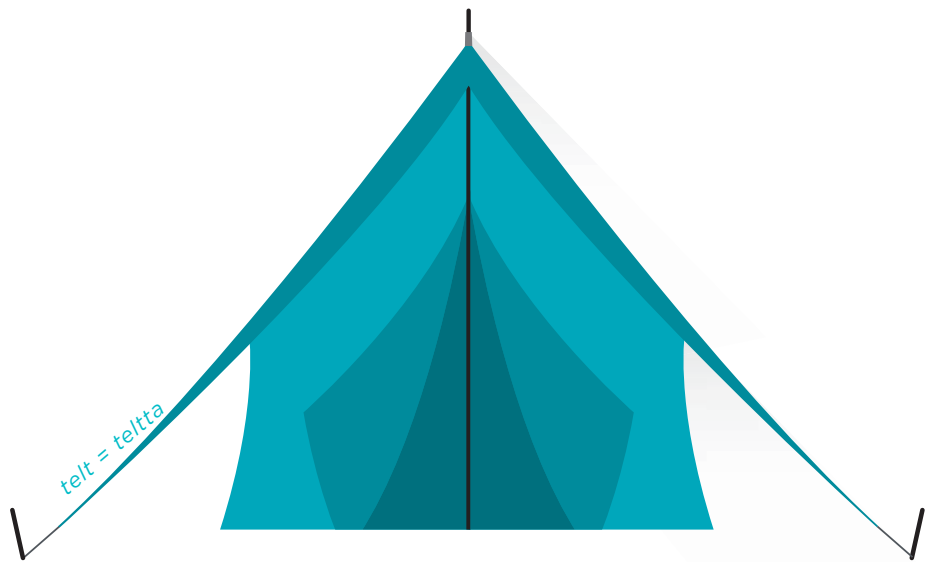
I alle tekster som vi har jobbet med til nå, så har vi skrevet tekster i presens, altså nåtid. Det er viktig at du er bevisst på hvilke grammatiske rammer vi beveger oss innenfor når vi skriver egen tekst. Vi har ikke lært å uttrykke setninger som *Jeg leste en god bok i går, jeg har alltid likt å lese* eller for eksempel *jeg skulle gjerne ha lest hele Harry Potter-serien*.

Vi tar en kjapp gjennomgang av verbets tider på norsk først. På norsk bøyer vi verb i en tidsrekke. Når du skal bøye for eksempel verbet å *få*, så heter bøyingsrekka *å få* (infinitiv), *får* (presens), *fikk* (preteritum) og *har fått* (presens perfektum). Vi bruker *presens* til å uttrykke at verbet skjer i nåtid eller nærmeste fremtid og vi bruker *preteritum* for å beskrive fortid. *I dag/nå skriver jeg et brev. I går leste jeg en bok.*

Du har lært å skrive finske tekster i presens: *Tänään/nyt minä luen kirjaa*. Men vi har selvsagt også tidsformer av verbet på finsk også. Dersom et finsk verb skal være i preteritum, så har den alltid en i-endelse. Med andre ord: dersom du ser en -i i et kjent verb så kan du anta at det er en fortidsform det er snakk om: *Tänään minä luen kirjaa. Eilen minä luin kirjaa.*

KÄÄNNÖS

Eilen minä kävelin naapurin koiran kanssa metsässä.

Viime viikolla meidän perhe nukkui teltassa.

Leena ratsasti viime kesänä tosi usein.

Minä ja Tero kävelimme tänään kouluun.

Minä katsoin aamulla televisiota ja melkein myöhästyin koulusta.

HYVÄ TIETÄÄ

Det er ikke alltid grammatikkordene er like på forskjellige språk, selv om de forklarer det samme. I norsk grammatikk snakker man om *preteritum* når man snakker om fortidsformer. På finsk bruker man ordet *imperfekti* om det samme.

IMPERFEKTI

Se på følgende verbtabeller.

	Preesens	Imperfekti	Preesens	Imperfekti
minä	nukun	nukuin	tulen	tulin
sinä	nukut	nukuit	tulet	tulit
hän	nukkuu	nukkui	tulee	tuli
me	nukumme	nukuimme	tulemme	tulimme
te	nukutte	nukuitte	tulette	tulitte
he	nukkuvat	nukkuivat	tulevat	tulivat

Preteritumsendelsen i finsk er altså en -i. Denne endelsen kommer mellom bøyingsstammen og personendelsen. Noen ganger kan bøyingsstammen endre seg litt når vi går fra presens til preteritum, men foreløpig er det nok at du gjenkjenner i-endelsen som et merke for fortid.

TEHTÄVÄ - ETSI VERBIT

Her har vi skrevet den samme historien to ganger, en gang i presens og en gang i preteritum. Finn alle verbene og sett tidformene opp parvis.

LUKUTEKSTI

PREESENSISSÄ

Minulla on huono tuuri. Minä ajan serkun mopolla ja minä kaadun. Minun jalka menee poikki. Minä olen sairaalassa kaksi yötä. Sairaalassa on tosi tylsää! Siellä on yksi kahvila, missä voi ostaa kahvia, karkkia, lehtiä ja muuta sellaista.

Minulla käy sairaalassa monta vierasta ja melkein kaikki tuovat minulle karkkia tai limsaa. Kaikki ilmeisesti säälivät minua. Jopa minun isovelji, koska hän lainaa minulle hänen tietokonetta.

Minulla on kipsi jalassa kuusi viikkoa. Minä saan tietysti kainalosauvat. Aluksi on vaikeaa kävellä kainalosauvoilla, mutta pian minä totun.

Taksi vie minut kouluun ja hakee minut koulusta. Se on ihan kivaa. Minä en voi myöskään osallistua liikuntatunnille. Se ei ole kivaa.

Sauvat = staver
Kainalo = armhule
Kainalosauvat
= krykker

LUKUTEKSTI

IMPERFEKTISSÄ

Minulla oli aika huono tuuri. Minä ajoin serkun mopolla ja minä kaaduin. Minun jalka meni poikki. Minä olin sairaalassa kaksi yötä. Sairaalassa oli tosi tylsää! Siellä oli yksi kahvila, missä voi ostaa kahvia, karkkia, lehtiä ja muuta sellaista.

Minulla kävi sairaalassa monta vierasta ja melkein kaikki toivat minulle karkkia tai limsaa. Kaikki ilmeisesti säälivät minua. Jopa minun isovelji, koska hän lainasi minulle hänen tietokonetta.

Minulla oli kipsi jalassa kuusi viikkoa. Minä sain tietysti kainalosauvat. Aluksi oli vaikeaa kävellä sauvoilla, mutta pian minä totuin.

Taksi vei minut kouluun ja haki minut koulusta. Se oli ihan kivaa. Minä en voinut osallistua myöskään liikuntatunnille. Se ei ollut kivaa.

HYVÄ TIETÄÄ

Noen former kan være like i presens og preteritum. Formen *voi* er en slik en. Da må du se på resten av teksten for å finne ut hvilken tidsform det er snakk om.

HYVÄ TIETÄÄ

Vi bruker gjerne preteritumsformer sammen med tidsbeskrivelser som *eilen*, *toissa päivänä*, *viime viikolla*, *viime vuonna*, *kaksi viikkoa sitten*. Disse vanlige tidsbeskrivelsene bør man lære seg.

OLLA-VERBI

Være-verbet er det absolutt viktigste verbet å kunne på et språk. Det brukes mye. Være-verbet i presens og preteritum bør man pugge, og kunne på rams. Legg spesielt merke til formene i hän-form og he-form!

PREESENS	IMPERFEKTI
minä olen	minä olin
sinä olet	sinä olit
hän on	hän oli
me olemme	me olimme
te olette	te olitte
he ovat	he olivat

LUKUTEKSTI

- Markku:** Hei Kirsti. Sinulla oli eilen vapaapäivä. Mitä sinä teit?
- Kirsti:** Niin oli, minulla oli aivan mahtava päivä. Minä olin ystävän kanssa retkellä. Kirkon takaa lähtee kiva polku metsään. Reitti on yhteensä kuusi kilometriä.
- Markku:** Oliko hyvä sää? Minä olin itse kaupungissa eilen koko päivän. Minulla oli kokous.
- Kirsti:** Oli tosi lämmintä ja mukavaa. Me keitimme kahvia ja paistoimme makkaraa nuotiolla. Olimme siellä monta tuntia! Haluatko nähdä kuvia? Siellä oli tosi kaunista.
- Markku:** Haluan, mutta myöhemmin. Minulla on nyt vähän kiire. Ja minä haluan sitä paitsi tulla mukaan seuraavalla kerralla. Nähdään myöhemmin!
- Kirsti:** Joo, hyvä idea! Nähdään!

OLLA-VERBIN KIELTOMUODOT

Når vi lager nektende form av være-verbet, så skal vi alltid bøye nektelsesverbet e-. Det er dette verbet som betyr *ikke*. Vi har lært at vi skal bruke *ole* når vi skal lage en nektende form av olla-verbet i presens. Se på tabellen. Hvordan gjør vi det i preteritum?

PERSOONAPÄÄTTEET	PREESENS	IMPERFEKTI (preteritum)
	+ ole	+ ?
en	minä en ole	minä en ollut
et	sinä et ole	sinä et ollut
ei	hän ei ole	hän ei ollut
emme	me emme ole	me emme olleet
ette	te ette ole	te ette olleet
eivät	he eivät ole	he eivät olleet

LUKUTEKSTI

Suvi: Missä sinä olit eilen? Minulla oli tosi tylsää ja yritin soittaa sinulle. Sitten minä pyöräilin teille, mutta kukaan ei ollut kotona. Olitko jalkapallotreeneissä?

Mikko: En minä ollut treeneissä, olin minun enon luona. Enolla oli syntymäpäivä.

Suvi: Olitteko koko perhe syntymäpäivillä?

Mikko: Emme olleet. Äiti ei ollut siellä. Hänellä oli joku saamen käsityökurssi. He tekevät nahkatöitä.

Suvi: Minunkin isä on samalla kurssilla. Paitsi eilen hän ei ollut kurssilla, hän oli sairas. Äiti ja pikkuvelikin olivat sairaita viime viikolla. Kaikki yskivät ja niistivät ja makasivat. Paitsi minä. Minä en ollut kipeä. Kotimme oli oikea potilashotelli! Ja minä olin tietysti sairaanhoitaja.

A KERTAUS

Vi har lært å lage spørsmål ved å bruke endelsen -ko/-kö. Den vanligste måten er å lime endelsen til verbet. Det spiller selvsagt ingen rolle hvilken tidsform verbet står i.

Jeg er dyktig!

Er jeg dyktig?

Jeg var flittig i går.

Var jeg flittig i går?

Minä olen taitava

Olenko minä taitava?

Minä olin ahkera eilen.

Olinko minä ahkera eilen?

✎ KÄÄNNÖSTEHTÄVÄ

Oversett til finsk.

- Var du på konsert i går kveld?
- Nei, jeg var ikke på konsert. Jeg var på sykehus.

- Var dere hjemme forrige søndag?
- Nei, vi var ikke hjemme. Vi var på hytta.

- Var guttene i butikken for to uker siden?
- Nei, de var ikke. Guttene var på skolen.

- Var naboene hjemme forrige uke?
- Nei, de var ikke hjemme. De var på ferie i Spania.

SANA ON VAPAA

*miehellä
av ordet *mies*:
miehen

LUKUTEKSTI

Minulla oli tosi kiva kesäloma. Olin aluksi vain kotona ja pari yötä mökillä. Kesällä on ihanaa, kun saa nukkua ja tehdä mitä huvittaa. Minä olin myös perheen kanssa Helsingissä. Me olimme siellä melkein kaksi viikkoa. Minun suomalainen täti ja serkku asuvat Helsingissä. Meillä oli erityinen syy olla Helsingissä, koska Minna-serkulla oli häät.

Minna oli tosi kaunis morsian. Hänellä ei ollut perinteistä valkoista mekkoa, vaan upea tummanpunainen mekko. Teemulla, eli minun serkun miehellä* oli myös tummanpunainen solmio. He olivat hieno pari yhdessä. Teemu on yleensä tosi hauska, mutta häissä hän oli aluksi hiljainen ja hermostunut.

Vihkiminen tapahtui vanhassa puukirkossa. Hääpari seisoi koko ajan alttarin edessä, ei istunut kuten Norjassa on tapana. Hääjuhla oli rento ja ruoka hyvää. Tarjolla oli kalaa ja salaattia. Pääruoka oli poronkärystys. Minna on kotoisin Rovaniemeltä ja hän halusi tarjota häissä lappilaista ruokaa. Minusta oli erikoista, että juhlassa oli vain yksi kakku! Norjassa häissä on aina monta kakkua. Kakku oli kyllä valtava ja herkullinen hillakermakakku.

Moni ei tanssi enää häävalssia, mutta Minna halusi tanssia. Valssin nimi oli Akselin ja Elinan häävalssi. Juhlissa oli myös bändi, joka soitti illalla. Silloin melkein kaikki tanssivat. Minä tanssin minun tädin kanssa, koska hänellä ei ollut seuralaista.

HYVÄ TIETÄÄ

Noen ord er så kalte flertallsord. Flertallsord på norsk er for eksempel *bukser* og *briller*. På finsk skal også ord som *housut* og *silmälasiset* stå i flertall. På finsk er det ganske mange ord som er flertallsord: *juhlat* 'fest', *häät* 'bryllup', *hautajaiset* 'begravelse', *hiukset* 'hår', *aivot* 'hjerne', *kuukautiset* 'menstruasjon', *viikset* 'bart', *rintaliivit* 'bh'.

TEHTÄVÄ

Finn alle verbene i teksten. Klarer du å oversette disse til norsk?

HYVÄ TIETÄÄ

På finsk bruker man konstruksjonen *-lla + olla + tapana* (tapa = vane) når man skal uttrykke noe man gjør ofte, pleier å gjøre eller har til vane å gjøre.
En direkte oversettelse av *minulla on tapana* blir *jeg har som vane*.

Minulla on tapana juoda illalla kuppi kaakaota.

Meidän perheellä on tapana sauna joka lauantai.

Mummolla on tapana laittaa leipäjuustoa kahviin.

Liisalla on tapana soittaa isosiskolle joka ilta.

KÄÄNNÖSTEHTÄVÄ

Viikonloppuna minä nukuin tosi pitkään.

Minä ostin eilen pitsaa ja katsoin kaksi jännittävää elokuvaa.

Minä tulin perjantaina Tromssasta bussilla.

Viime vuonna minä opiskelin suomea koulussa.

KÄÄNNÖSTEHTÄVÄ

Jeg var ikke på kjøkkenet, men jeg var på rommet mitt (i mitt rom).

Mamma var på ferie i juni.

Tove var ikke syk i forrige uke.

Vi var ikke ute i går, fordi det var så kaldt ute.

Var du syk i går?

Niilo og Leena var ikke i Norge forrige sommer.

Dere var ikke på konserten i går kveld.

ESSEE

Skriv en liten fortelling om hva du gjorde forrige helg.

I ordkofferten finner du noen verb som er bøyd i preteritum som du kanskje har bruk for. Begynn historien med *Minulla oli aivan mahtava (eller kamala) viikonloppu.*

söin (jeg spiste)

pelasin (jeg spilte)

pyöräilin (jeg syklet)

soitin (jeg spilte eller jeg ringte)

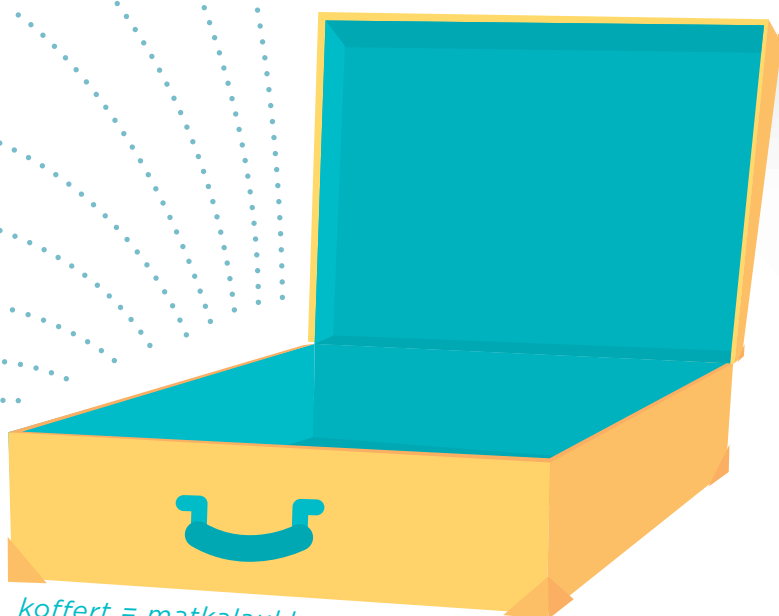
nauroin (jeg flirte)

katsoin (jeg så)

juoksin (jeg løp)

kävelin (jeg gikk)

ostin (jeg kjøpte)

ETSI TIETOA

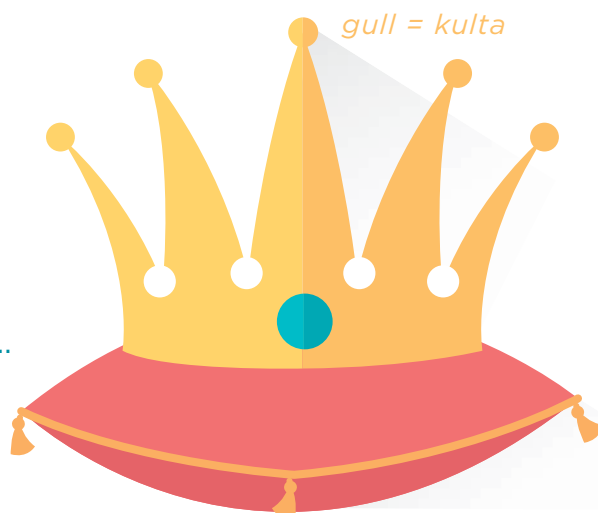
Bruk internett for å finne svar på spørsmålene. Skriv setningene på finsk.

Eksempel:

I 2010 Finlands president var...

Vuonna 2010 Suomen presidentti oli Tarja Halonen.

1. Norges første konge var...
2. Finlands hovedstad...
3. Finlands eldste (vanhin) by.....
4. Finlands hovedstad i 1809-1812 var...
5. Norges første hovedstad var.....

STUDIETEKNIKK

YKSINKERTAINEN ON KAUNISTA

Det kan være frustrerende når grammatikk-kunnskapene ikke strekker til for å uttrykke alt vi gjerne skulle ha sagt eller skrevet. Det er likevel svært mye vi kan skrive med den kunnskapen vi har. Første bud er likevel at du forsøker å uttrykke deg kort og konsist og at du holder setningen på et enkelt nivå.

Det er spesielt viktig når vi skal uttrykke oss på et språk som ikke er morsmålet vårt. Det er bedre å skrive lett og forståelig, enn å forsøke seg på kompliserte setninger som man ikke mestrer. Hold det enkelt.

HYVÄ TIETÄÄ

”Potetene vart gjorde til gjenstand for langvarig koking” vil seia det same som at potetene vart kokte lenge. Setninga er døme på det som gjerne blir kalla «substantivsjuke».

Kjenneteikn på på substantivsjuke i ei setning, eller ei *substantivtung* setning, er at setninga inneheld eitt eller fleire substantiv på -ing som er danna av eit verb, og eitt eller fleire innhaldstomme verb, dvs. verb som ikkje tilfører setninga noko meiningsinnhald (t.d. å gjera).

<http://www.sprakradet.no/sprakhjelp/Skriverad/Nynorskhelp/Substantivsjuke/>

EGENVURDERING

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

- Forstår jeg begrepene presens og preteritum?
- Forstår jeg når jeg skal bruke presens og når jeg skal bruke preteritum?
- Hvilken bokstav er kjennetegnet til preteritum i finsk?
- Kan jeg bøye olla-verbet i preteritum?
- Kan jeg bøye nektende form av olla-verbet i preteritum?

Var det noe som var vanskelig i dette kapitlet?

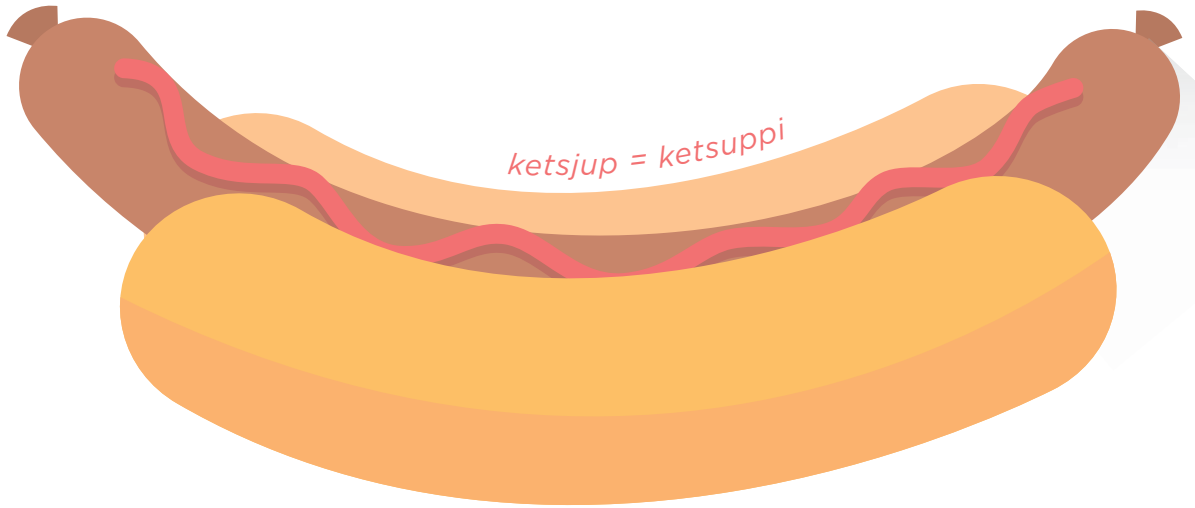
Var det noe som ikke var vanskelig?

A large rectangular area with a light green background and horizontal blue lines for writing. On the left side, there are three white circular punch holes. At the bottom right corner, there is a gold medal icon with the number '1' on it, signifying a first-place achievement.

APUVÄLINE

Her får du noen viktige verb i presens og preteritum som du kan bruke til pugging eller som hjelpemiddel under skriveoppgaver og prøver.

INFINITIV olla	PRESENS minä olen	hän on	PRETERITUM minä olin	hän oli
ajatella	minä ajattelen	hän ajattelee	minä ajattelin	hän ajatteli
antaa	minä annan	hän antaa	minä annoin	hän antoi
asua	minä asun	hän asuu	minä asuin	hän asui
elää	minä elän	hän elää	minä elin	hän eli
haluta	minä haluan	hän haluaa	minä halusin	hän halusi
jaksaa	minä jaksan	hän jaksaa	minä jaksoin	hän jaksoi
juoda	minä juon	hän juo	minä join	hän joi
juosta	minä juoksen	hän juoksee	minä juoksin	hän juoksi
kertoa	minä kerron	hän kertoo	minä kerroin	hän kertoi
kirjoittaa	minä kirjoitan	hän kirjoittaa	minä kirjoitin	hän kirjoitti
kävellä	minä kävelen	hän kävelee	minä kävelin	hän käveli
laskea	minä lasken	hän laskee	minä laskin	hän laski
laulaa	minä laulan	hän laulaa	minä lauloin	hän lauloi
leikkiä	minä leikin	hän leikkii	minä leikin	hän leikki
lukea	minä luen	hän lukee	minä luin	hän luki
mennä	minä menen	hän menee	minä menin	hän meni
nukkua	minä nukun	hän nukkuu	minä nukuin	hän nukkui
olla	minä olen	hän on	minä olin	hän oli
pakata	minä pakkaan	hän pakkaa	minä pakkasin	hän pakkasi
puhua	minä puhun	hän puhuu	minä puhuin	hän puhui
rakastaa	minä rakastan	hän rakastaa	minä rakastin	hän rakasti
sanoa	minä sanon	hän sanoo	minä sanoin	hän sanoi
syödä	minä syön	hän syö	minä söin	hän söi
tykätä	minä tykkään	hän tykkää	minä tykkäsin	hän tykkäsi
vihata	minä vihaan	hän vihaa	minä vihasin	hän vihasi

KAPPALE 4

VI SKAL LÆRE

- å lese og forstå en liten faktatekst om Finland
- å skrive en egen faktatekst
- å uttale store tall
- litt om gradbøying av adjektiv

KIELIOPPIA

ADJEKTIIVIT

Adjektiv er et ord som beskriver hvordan noen eller noe er. Ved å bruke adjektiv kan du få mer kreative og levende tekster. På finsk hører adjektivene og substantivene de beskriver, nøye sammen. Dersom substantivet skal bøyes i en kasus, så må du bøye adjektivet også. Dette at både adjektiv og substantiv skal bøyes i samme kasus, heter samsvarsbøying.

ESIMERKKEJÄ

Minä asun	talossa.
Minä asun	punaisessa talossa.
Minä asun	punaisessa, ihanassa talossa.
Minä asun	punaisessa ja ihanassa, mutta kylmässä talossa.

A HYVÄ TIETÄÄ

Noen ganger kan det være mange kasuser som blir brukt i én setning. Da må man analysere setningene for å finne ut hva som henger sammen. Vi må knippe ordene sammen.

Minä syön grillimakkaraa

Minä syön [hyvää grillimakkaraa]

Minä syön [hyvää grillimakkaraa] terassilla

Minä syön [hyvää grillimakkaraa] [hienolla terassilla]

Minä syön [hyvää grillimakkaraa] [rantaan] [hienolla terassilla]

Minä syön [hyvää grillimakkaraa] [punaisen rantaan] [hienolla terassilla]

A ADJEKTIIVIEN TAIUTUS

Både på norsk og finsk kan adjektiv gradbøyes. På grammatikkspråket snakker vi om positiv, komparativ og superlativ. Positiv er utgangspunktet, komparativen er større og superlativen er størst.

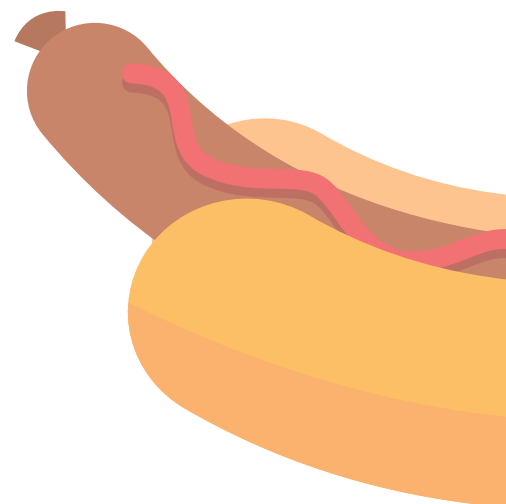
På norsk bruker vi endelsen -re og -st. På finsk bruker vi endelsen -mpi og -in.

A ESIMERKKEJÄ

Se på følgende tabell og oversett til norsk.

NOMINATIV	KOMPARATIV	SUPERLATIV
iso	isompi	isoin
pieni	pienempi	pienin
huono	huonompi	huonoin
vanha	vanhempi	vanhin
nuori	nuorempi	nuorin
hyvä	parempi	paras*

Merk at bøyningen av ordet *hyvä* er svært spesiell (på finsk også). Denne bør du lære deg, for den brukes mye.

A HVA SKJER HER?

For å kunne gradbøye adjektiv, så må vi ha kontroll på bøyningsstammene. Sjekk side 17 dersom du er usikker på hva som menes med bøyningsstamme. Endelsen -mpi legges rett til bøyningsstammen.

GRUNNFORM	BØYNINGSTAMME	KOMPARATIV
iso	iso-	isompi
komea	komea-	komeampi
ahne	ahnee-	ahneempi
pieni	piene-	pienempi
punainen	punaise-	punaisempi
kallis	kallii-	kalliimpi

A HYVÄ TIETÄÄ

Dersom et ord har to stavelser og slutter på -a eller -ä, så finnes det en egen regel for hvordan vi lager komparativsformen. Se på følgende eksempler:

GRUNNFORM	BØYNINGSTAMME	KOMPARATIVSTAMME	KOMPARATIV
vahva	vahva-	vahve-	vahvempi
kylmä	kylmä-	kylme-	kylmempi
kiva	kiva-	kive-	kivempi
halpa	halpa- /halva-	halve-	halvempi

PIENI PÄHKINÄ

Hvorfor det blir *halvempi* og ikke *halpempi*?

PIENI LUKUTEKSTI

Isällä on kaksi hirvikoiraa. Vilma on viisas ja kiltti hirvikoira, mutta se on jo aika vanha. Max on isompi kuin Vilma, koska se on uros. Se on myös nuorempi kuin Vilma ja aikamoinen sähläri. Vilma ei jaksa enää lähteä metsälle, se on jo kaksitoista vuotta vanha. Isä sanoo, että Vilma on paras hirvikoira mikä hänellä on ollut. Maxilla on hyvät geenit, koska se on Vilman pentu. Ehkä se on yhtä hyvä metsässä sitten kun se on vähän vanhempi.

Sähläri =
en rotekopp,
en som er
vimsete

HYVÄ TIETÄÄ

Komparativ brukes for å sammenligne noe med hverandre:
fotballen er større enn tennisballen. For å kunne oversette den setningen til finsk, så trenger vi å kunne det lille ordet *kuin* 'enn'.

Jalkapallo on isompi kuin tennispallo.

Minusta Ranska on parempi kuin Italia.

Suomi on kylmempi maa kuin Espanja.

Anni on nuorempi kuin Elisa.

Kissa on hauskempi lemmikki kuin koira.

HYVÄ TIETÄÄ

Den spesielt grammatikkinteresserte blir sikkert overlykkelig over å høre at adjektiv i komparativ også skal bøyes i samme kasus som substantivet de beskriver. For å legge til en kasusendelse til en komparativform, så må vi først lage en bøyingsstamme.

GRUNNFORM	BØYNINGSTAMME	KOMPARATIV	BØYNINGSTAMME FOR KOMPARATIV
iso	iso-	isompi	isompa-
ahne	ahnee-	ahneempi	ahneempa-
punainen	punaise-	punaisempi	punaisempa-
vahva	vahva-	vahvempi	vahvempa-

Når vi skal bøye en mpi-form med kasus, så må vi endre -mpi til -mpa-.

HYVÄ TIETÄÄ

I tillegg skal det være stadiesveksling i denne stammen. Når du legger til en endelse som består av -C eller -CCV, så veksler -mpa- med -mma-.

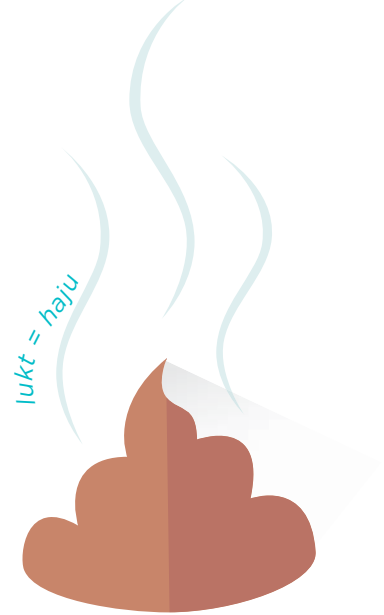
Teemu on [isommassa koulussa] kuin Oskari.

(iso → isompi → isompa- + ssa → isomma-ssa)

Ensi vuonna Oskari kuitenkin muuttaa [isompaan kouluun.]

(iso → isompi → isompa- + an (illativ) → isompaan)

A SUPERLATIV

Superlativendelsen er -in. Det er viktig å kunne gjenkjenne denne. Det å lage superlativsformer av nye adjektiv er faktisk ganske vanskelig. Derfor bør du pugge gradbøyingen av noen av de vanligste adjektivene.

Vi har laget en liste i slutten av dette kapittelet (side 51). Plukk de adjektivene du mener du har mest bruk for, og ta gjerne med deg hele tabellen på en prøve.

A PIENI LUKUTEKSTI

Minulla on sekarotuinen koira. Se ei ole maailman kaunein koira, se ei siis ole mikään näyttelykoira. Se ei myöskään ole maailman pienin koira, minä en voi kuljettaa sitä käsilaukussa. Minusta se on kuitenkin ihanin ja kiltein koira maailmassa. Se on myös maailman viisain koira - jos ei ihan koko maailmassa niin ainakin koko Norjassa. Minun kaverilla on Norjan tyhmin koira. Sillä koiralla on marsun aivot.

A LYHYESTI

- Endelsen til komparativ er -mpi.
- Hvis du skal legge til en kasusendelsen, så legges den til -mpa-/-mma-
- Endelsen til superlativ er -in
- Hvis du skal legge til en kasusendelse, så legges den til -impa-/-imma-
- Det er lov å bruke hjelpemidler!

A PREFIKS

Ordet prefiks betyr en uselvstendig, men meningsbærende, del av et ord. Et *prefiks* er en bokstav eller et «*miniord*» som plasseres foran ordet det skal nyansere. At prefiksen er uselvstendig, betyr at den ikke kan stå alene i en setning.

A EPÄREILU JA EPÄREHELLINEN OPETTAJA!

På norsk bruker vi prefikset u- for å beskrive noe som ikke er bra. Ting og personer kan være urettferdige, ufine, uklare, usikre eller for eksempel urene. På finsk har vi et tilsvarende prefiks, nemlig epä-.

TEHTÄVÄ

Hvordan ville du ha oversatt følgende ord til norsk

epävarma

epäkohtelias

epäitsekäs

epärehellinen

epätarkka

epäreilu

epäjärjestys

epämiellyttävä

HYVÄ TIETÄÄ

Det er ikke alltid det norske u-ordet passer med det finsk epä-ordet. Man kan ikke oversette ordet *uvær* med *epäsää*. Et *uvær* må oversettes med for eksempel *huono sää*. Det finske ordet *epäkunnossa* betyr direkte oversatt at en ting er i *uform* eller *uforfatning*. På norsk ville vi nok ha sagt et noe er *ødelagt*.

SANA ON VAPAA

Sanotaan
- av *sanoa*
=
'man sier'

LUKUTEKSTI

Suomi on pieni maa Pohjois-Euroopassa. Ruotsi, Norja ja Venäjä ovat Suomen naapurimaat. Viron kanssa Suomella ei ole maarajaa, vaan välissä on Itämeri.

Suomi kuuluu Euroopan Unioniin ja sen valuutta on euro. Suomi ei kuulu Natoon.

Suomessa asuu noin 5,5 miljoonaa asukasta. Suomen pinta-ala on 338 424 km². Suomi on pinta-alaltaan suurempi kuin Norja, mutta pienempi kuin Ruotsi. Suomessa on metsää noin 230 000 km². Se on 2/3 koko Suomen pinta-alasta.

Suomessa on myös paljon järviä, yli 180 000 järveä. Sanotaan*, että Suomi on tuhansien järvien maa. Noin 10 prosenttia Suomen pinta-alasta on järviä.

Halti on Suomen korkein tunturi. Se sijaitsee Suomen käsivarressa. Haltin korkein kohta Suomen puolella on 1324 metriä. Suomessa ei ole kovin paljon tuntureita.

Suomen pääkaupunki on Helsinki. Helsingissä ja sen ympäristössä pääkaupunkiseudulla asuu noin miljoona ihmistä. Helsinki on Suomen suurin kaupunki, mutta Turku on Suomen vanhin kaupunki.

Suomessa on puhdas ja kaunis luonto. Ulkomaalaiset haluavat nähdä Suomessa luontoa, lunta, revontulia ja tietysti joulupukin. Joulupukki asuu Suomen pohjoisimmassa kaupungissa, eli Rovaniemellä.

km²
=
neliökilometriä

APUA! SLIK UTTALER DU TALLENE.

5,5 miljoonaa asukasta → viisi pilkku viisi miljoonaa asukasta

2/3 → kaksi kolmasosaa

338 424 km² → kolmesataa-kolmekymmentäkahdeksan-tuhatta- neljäsataa-kaksikymmentäneljä neliökilometriä

230 000 km² → kaksisataa kolmekymmentä tuhatta neliökilometriä

180 000 järveä → satakahdeksankymmentä tuhatta järveä

1324 metriä → tuhatkolmesataa kaksikymmentäneljä metriä

KIRJOITUSTEHTÄVÄ JA KESKUSTELU

Bruk internett og skriv en lignende tekst om Norge. Bruk leseteksten som utgangspunkt. Finner du noen likheter eller ulikheter mellom disse landene? Diskuter i klassen.

KÄÄNNÖS

Suomen suurin järvi on Saimaa.

Norjan suurin järvin on Mjøsa.

Saimaa on suurempi kuin Mjøsa.

Suomen korkein tunturi on Halti.

Norjan korkein tunturi on Galdhøpiggen.

Halti on paljon/pienempi kuin Galdhøpiggen.

KÄÄNNÖS

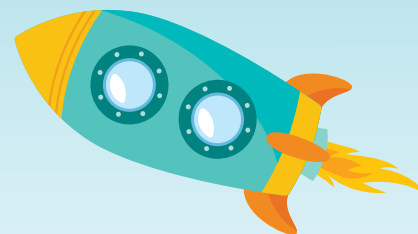
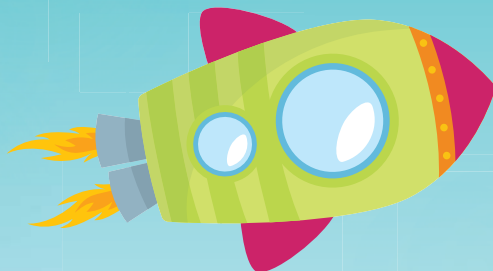
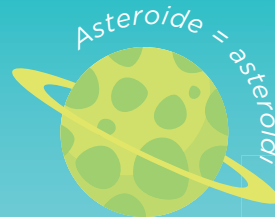
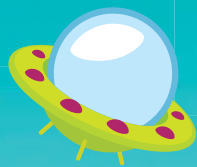
Sveriges største innsjø er Vänern.

Vänern er større en Saimaa og Mjøsa.

Sveriges høyeste fjell er Kebnekaise.

Halti er et høyt fjell, Kebnekaise er høyere og Galdhøpiggen er høyest.

fjelltopp = tunturihuippu

KIRJOITA KUVASTA

Skriv en liten tekst om verdensrommet eller himmelen. Prøv å legge inn noen gradbøyde adjektiv.

PIENI PÄHKINÄ

Ordet *kumpi* betyr hvilken, og ordet brukes når du sammenligner to (og bare to) gjenstander. Ser du hvorfor det heter *kummassa* når du bøyes ordet *kumpi* for eksempel i inessiv?

TEHTÄVÄ

Velg et tema du er interessert i. Skriv en liten tekst der du forteller om noen gjenstander og sammenligner disse.

- Kumpi on parempi kulkuneuvo, pyörä vai auto?
- Kumpi eläin on kivempi, kissa vai koira?
- Kumpi oppiaine on mielenkiintoisempi, matematiikka vai liikunta?
- Kummassa maassa on parempi asua, Italiassa vai Norjassa?
- Kummasta kielestä tykkäät eniten, englannista vai suomesta?
- Kumpaa pelkää enemmän, myrskyä vai pimeää?

STUDIETEKNIKK

A Det er faktisk ganske mye grammatikk du får "gratis" i en lesetekst. Dersom du lærer deg å bruke en ferdigskrevet tekst aktivt når du skal skrive en egen tekst, så kan du lage ganske så kompliserte former og kompliserte setninger.

Minulla on sekarotuinen koira. Se ei ole maailman kaunein koira, se ei siis ole mikään näyttelykoira. Se ei myöskään ole maailman pienin koira, minä en voi kuljettaa sitä käsilaukussa. Minusta se on kuitenkin ihanin ja kiltein koira maailmassa. Se on myös maailman viisain koira - jos ei ihan koko maailmassa niin ainakin koko Norjassa.

Minun kaverilla on Norjan tyhmin koira. Sillä koiralla on marsun aivot.

I leseteksten får du for eksempel former som

maailman kaunein koira.

kiltein koira maailmassa.

maailman viisain koira.

Ut i fra de setningene kan du lett lage setninger som for eksempel

Min mamma er verdens vakreste kvinne.

Min lillesøster den snilleste lillesøsteren i verden.

Min bestemor er den klokeste bestemoren i verden.

PÄHKINÄ

Se nøye på følgende to setninger. Ser du at du kan bytte ut kasusendelser uten å trenge å tenke på lydendringer?

Joulupukki asuu Suomen pohjoisimmassa kaupungissa

Joulupukki tulee Suomen pohjoisimmasta kaupungista

EGENVURDERING

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

- Klarer jeg å oversette en kort, finskspråklig faktatekst?
- Kan jeg skrive en egen faktatekst med hjelp av en annen tekst?
- Hva menes med samsvarsbøying?
- Hva menes med gradbøying av adjektiv?
- Hvilken endelsen har komparativ?
- Hvilken endelse har superlativ?
- Bra, bedre, best - hva blir dette på finsk?

Var det noe som var vanskelig i dette kapittelet?

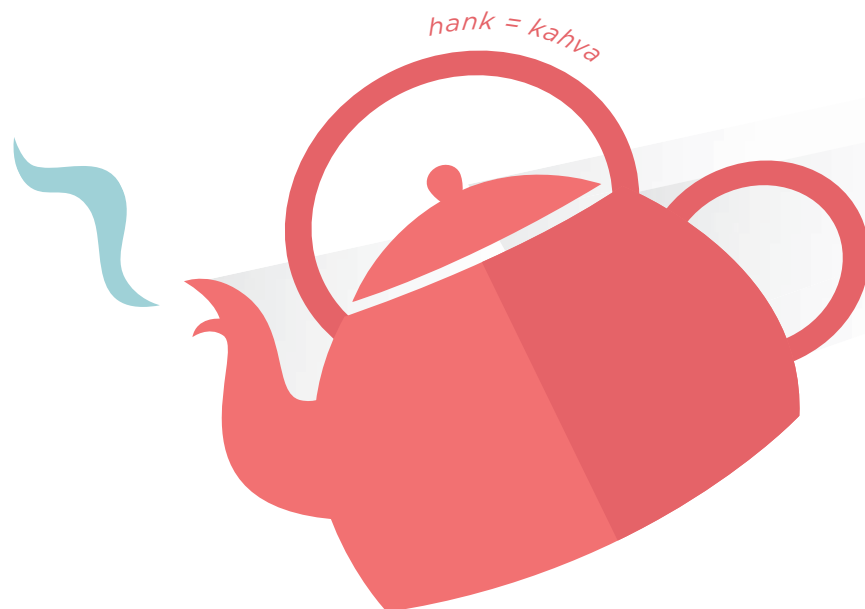
Var det noe som ikke var vanskelig?

A large rectangular area with light green horizontal lines for writing. On the left side, there are two vertical red lines and two white circular punch holes. In the bottom right corner, there is a gold medal icon with the number '1' on it, signifying a top score or achievement.

A APUVÄLINE

Her får du eksempler på gradbøying av noen vanlige adjektiv som du kan bruke til pugging eller som hjelpemiddel under skriveoppgaver og prøver.

POSITIV	KOMPARATIV	SUPERLATIV
hyvä	parempi	paras
huono	huonompi	huonoin
pieni	pienempi	pienin
suuri	suurempi	suurin
vanha	vanhempi	vanhin
uusi	uudempi	uusin
kallis	kalliimpi	kallein
halpa	halvempi	halvin
kaunis	kauniimpi	kaunein
ruma	rumempi	rumin
kuuma	kuumempi	kuumin
kylmä	kylmempi	kylmin
iloinen	iloisempi	iloisin
onnellinen	onnellisempi	onnellisin
surullinen	surullisempi	surullisin
vihainen	vihaisempi	vihaisin

KAPPALE 5

VI SKAL LÆRE

- Å bøye verb av tarvita-typen
- Å bøye verb av lämmetä-typen
- Å lage minen-substantiv av verb

GRAMMATIKK

VERBIKERTAUS

	istu/a	syö/dä	opiskel/la	huomat/a
Uten stadiesveksling	minä istun hän istuu	minä syön hän syö	minä opiskelen hän opiskelee	minä huomaan hän huomaa
Med stadiesveksling	minä nukun hän nukkuu		minä ajattelen hän ajattelee	minä pakkaan hän pakkaa

PIENI PÄHKINÄ

Kort fortalt er alt vi har lært om verbbøying i presens i denne tabellen. Hvorfor har vi bare gitt formene i jeg-form og i han/hun-form?

- ! Verb som slutter på -it/A skal ha -itse- i bøyingsstammen.
- Verb som slutter på -et/A skal ha -ene- i bøyningstammen.

TEHTÄVÄ

Hva betyr regelen i regelboksen? Klarer du å lage jeg-former av følgende infinitiver, uten annen hjelp enn regelen?

valita 'å velge', *häiritä* 'å forstyrre', *kylmetä* 'blir avkjølt', *tuomita* 'å dømme', *laajeta* 'bli utvidet/større', *hallita* 'å mestre'

PIENI PÄHKINÄ

Kan du lage en én-setningsregel for hvordan verb av huomata-typen skal bøyes slik at vi får tre setninger i regelboksen?

ASTEVAIHTELU

Det er vanlig stadieveksling i istua-verbene, og omvendt stadieveksling i de andre. Det kan altså være omvendt stadieveksling i verb som bøyes som *opiskella*, *huomata* og *lämmetä*. I verb som får omvendt stadieveksling, har vi samme konsonantkjerne i alle personer.

hyptä → *hyppään*, *hyppäät*, *hyppää*, *hyppäämme*, *hyppäätte*, *hyppäävät*

ESIMERKKEJÄ

ajatella	T: TT	ajattelen
printata	T: TT	printtaan
pakata	K: KK	pakkaan
lämmetä	MM: MP	lämpenen
tarjeta	RJ: RK	tarkenen
paeta	_ : K	pakenen

A YHTEENVETO

Ord som slutter på -t/a i infinitiv

<i>huomat/a</i>	huomata: huomaan herätä: herään haluta: haluan vihata: vihaan
<i>tarvit/a</i>	tarvita: tarvitsen häiritä: häiritsen valita: valitsen harkita: harkitsen
<i>lämmet/ä</i>	lämmetä: lämpenen vanheta: vanhenen

A VIHJE

Det er ikke så mange verb i den siste gruppa (*lämmetä*) og verbene er heller ikke så ofte i bruk. Det er greit å vite at gruppa finnes, men du trenger ikke å bruke så altfor mye tid på disse. I den andre gruppa (*tarvita*) finner vi noen viktige verb.

Verbene *tarvita*, *häiritä*, *valita* og *harkita* bør du lære deg.

A VERBISTÄ SUBSTANTIIVI

På finsk kan man lett lage substantiv av et verb ved å lime *-minen* til verbets bøyingsstamme. Vi kan lage substantiv av verb på norsk også, nemlig med *-ing*.

Å lese – lesing, å synge – synging, å bite – biting, å lugge – lugging

På finsk er dette mye mer utbredt enn på norsk. For å få flyt i oversettelsesteksten, kan det noen ganger være lurt å oversette med *det å*, for eksempel *laulaminen* 'det å synge'.

Prøv å oversette følgende setninger til norsk med begge oversettelsesmuligheter.

Hvilken oversettelse synes du fungerer best på norsk?

KÄÄNNÖS

 Lukeminen on hauskaa!

Siivoaminen on tylsää!

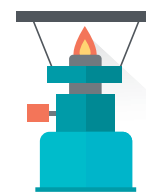
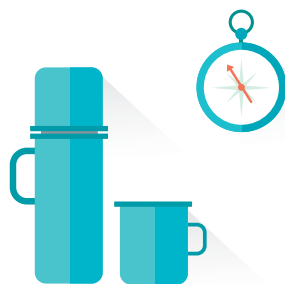
Nukkuminen on ihanaa!

Laulaminen on kamalaa!

Pyörällä ajaminen on vaikeaa!

Legg merke til at adjektivene etter være-verbet står i partitiv.

SANA ON VAPAA

LUKUTEKSTI

Antti ja Eero harrastavat retkeilyä. Huomenna on perjantai ja he lähtevät telttaretkelle. He nukkuvat teltassa metsän keskellä. Leiripaikan lähellä on pieni joki, jossa on paljon kalaa. Pojat aikovat kalastaa retkellä. Kalastaminen on Antin ja Eeron yhteinen harrastus.

Tänään pojat pakkaavat. Teltta, makuupussit, kalastusvälineet, lämpimät vaatteet ja muut varusteet odottavat eteisessä. Muistitko villavaatteet, äiti kysyy. Äiti on oikeassa, pukeutuminen on retkellä tärkeä asia. On jo loppukesä ja illalla metsässä voi olla tosi kylmää. Myös taskulamppu tai otsavallo on hyvä olla mukana, koska illalla on jo melko pimeää. Pojat pakkaavat vielä kuivaruokaa, leipää, makkaraa ja vessapaperia. Polttopuut löytyvät metsästä. Heillä on mukana myös pieni laukku. Laukussa on punainen risti, se on ensiapulaukku. Usein metsässä tarvitsee ainakin laastareita.

Eero rakastaa metsässä yöpymistä. Hänestä on kivaa, kun ilta pimenee ja voi istua nuotion äärellä. Sitten voikin mennä telttaan ja mennä paksuun makuupussiin. Ulkona kylmässä ja raikkaassa ilmassa nukkuminen on parasta mitä Eero tietää. Retken jälkeen on mukavaa tulla kotiin ja laiskotella pehmeällä sohvalla ja katsoa televisiota.

PIENI PÄHKINÄ

Det er to verb som er understreket i teksten. Klarer du å lage infinitiven av ordene *tarvitsee* og *pimenee*?

KIELIOPPITEHTÄVÄ

Kan du forklare formen *yöpymistä* i setningen *Eero rakastaa metsässä yöpymistä*?

KIELIOPPITEHTÄVÄ

Setningen *Ulkona kylmässä ja raikkaassa ilmassa nukkuminen on parasta mitä Eero tietää* er ikke bare-bare å oversette til norsk. Her må vi stykke opp setningen i flere ledd:

Hva er det beste Eero vet?

/Nukkuminen/ on parasta mitä Eero tietää.

/Ulkona nukkuminen/ on parasta mitä Eero tietää.

/Ulkona /kylmässä ilmassa/ nukkuminen/ on parasta mitä Eero tietää.

/Ulkona /kylmässä ja raikkaassa ilmassa/ nukkuminen/ on parasta mitä Eero tietää.

Klarer du å lage en god norsk setning ut av dette?

.....

VARASTA TEKSTISTÄ-KÄÄNNÖS

Bruk de gitte setningene fra teksten som utgangspunkt når du oversetter følgende setninger.

Fra leseteksten: Kalastaminen on Antin ja Eeron yhteinen harrastus.

Du skal skrive: Det å danse er bestemor og bestefars felles hobby.

Fra leseteksten: On jo loppukesä ja illalla voi olla tosi kylmää.

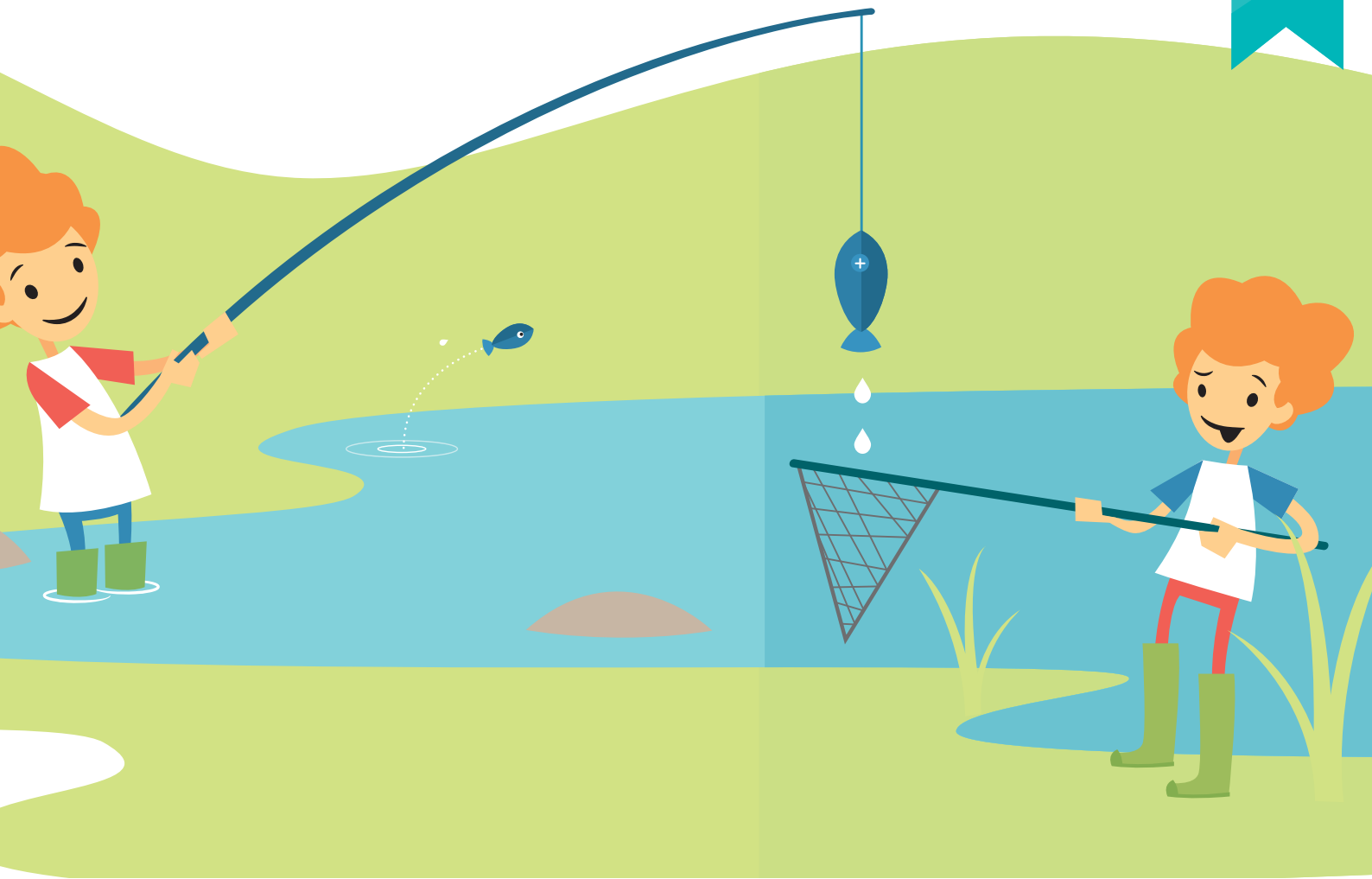
Du skal skrive: Det er allerede sensommer og på fjellet kan det være skikkelig kaldt.

Fra leseteksten: He nukkuvat teltassa metsän keskellä.

Du skal skrive: Vi sover i et telt midt i en vakker skog.

Fra leseteksten: Retken jälkeen on mukavaa tulla kotiin ja laiskotella pehmeällä sohvalla ja katsoa televisiota.

Du skal skrive: Etter ferien er det deilig å komme hjem og slappe av i egen seng og lese en bok.

KIRJOITA KUVASTA

Skriv en fortelling om en overnattingstur. Bruk bildet som utgangspunkt. Men skriv gjerne om ting som ikke er med på bildet også.

KÄÄNNÖSTEHTÄVÄ

Prøv å oversette følgende setninger til norsk.

Koulun alueelta poistuminen on kouluaikana kiellettyä.

Lintujen ruokkiminen talvella on tavallista Pohjois-Suomessa.

Tulitikuilla leikkiminen on vaarallista.

Ruoka suussa puhuminen on ruma tapa.

Onko liika tietokoneella pelaaminen huono juttu?

APUVÄLINE

Her får du en liten oversikt over noen av de vanligste verbene som slutter på -ata og -ita i infinitiv.

-at/a-verb		
huomata	minä huomaan	jeg legger merke til
avata	minä avaan	jeg åpner
tavata	minä tapaan	jeg møter, jeg treffer
luvata	minä lupaan	jeg lover
hypätä	minä hyppään	jeg hopper
määrätä	minä määrään	jeg bestemmer
juoruta	minä juoruan	jeg sladrer

-it/a-verb		
tarvita	minä tarvitsen	jeg trenger
valita	minä valitsen	jeg velger
häiritä	minä häiritsen	jeg forstyrrer
mainita	minä mainitsen	jeg nevner
palkita	minä palkitsen	jeg belønner
punnita	minä punnitsen	jeg veier
harkita	minä harkitsen	jeg overveier/ jeg tenker meg om

STUDIETEKNIKK

For å kunne oversette mellom finsk og norsk, så er det ikke alltid man kan oversette ord-til-ord. Når vi oversetter til norsk, så skal setningen vi oversetter til, fungere på norsk.

1

Når vi bøyer finske verb kan subjektet utelates på finsk, uten at det kan utelates på norsk.

Minne menet? Menen vessaan.

Mitä teet? Istun ja ihmettelen.

2

Kasusendelser og partikler må oversettes til norsk med egne ord og ofte må vi endre ordrekkefølgen.

Kissa juoksee talosta taloon.

Minä osaan ajaa autollakin.

Minun punaisessa mekossa on reikä.

3

Vi må endre ordrekkefølgen når vi oversetter setninger med finske postposisjoner.

Tytöt hyppäävät narua talon takana.

Minä pelaan tennistä Erikan kanssa.

4

Ordet *det* har en rolle i norske setninger, men utelates på finsk.

Ulkona on tosi kaunista.

Tänään tuulee ja sataa vettä.

5

Når vi bøyer et objekt med objektskasus på finsk, så kan objektet stå hvor som helst i setningen. Ordrekkefølgen på norsk er likevel ikke fri.

Minä rakastan sinua.

Sinua minä rakastan.

6

På finsk kan setningene være svært komplekse og noen ganger må vi stykke opp i flere setninger på norsk for at vi skal få god flyt.

Pieni koira leikkii pihalla.

Pieni koira leikkii pallolla pihalla.

[Pienen koiran] mielestä on kivaa leikkiä [rikkinäisellä pallolla] [mummolan pihalla].

EGENVURDERING

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

- Jeg har god oversikt over verbgruppene i finsk.
- Jeg kan bruke en bøyningstabell som hjelpemiddel i verbbøyning.
- Jeg kan lage minen-substantiv av verb.
- Jeg vet hvordan jeg oversetter minen-ord til norsk.

Var det noe som var vanskelig i dette kapitlet?

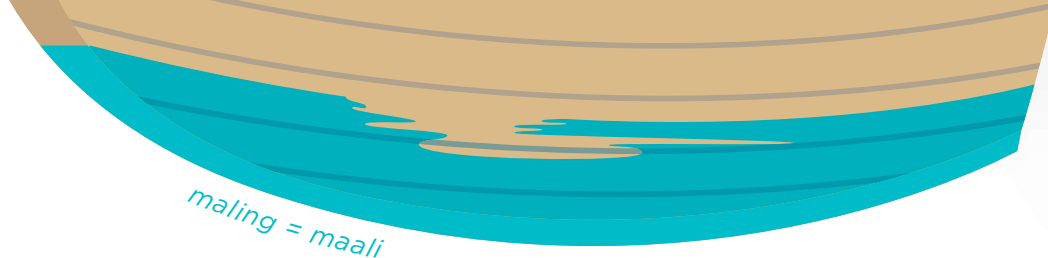
Var det noe som ikke var vanskelig?

A large rectangular area with a light beige background and horizontal blue lines for writing. On the left side, there are three white circular punch holes. At the bottom right corner of this area, there is a gold medal icon with the number '1' on it, signifying a first-place achievement or a goal.

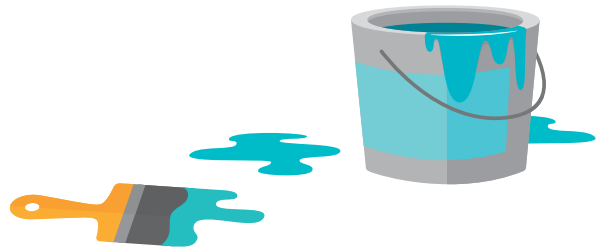
A APUVÄLINE

Her får du eksempler på noen vanlige verb med omvendt stadieveksling som du kan bruke til pugging eller som hjelpemiddel under skriveoppgaver og prøver.

INFINITIV	PRESENS	
ajatella	minä ajattelen	hän ajattelee
hypätä	minä hyppään	hän hyppää
kuunnella	minä kuuntelen	hän kuuntelee
leikata	minä leikkaan	hän leikkaa "
levätä	minä lepään	hän lepää
meikata	minä meikkaan	hän meikkaa
pakata	minä pakkaan	hän pakkaa
printata	minä printtaan	hän printtaa
tavata	minä tapaan	hän tapaa
tykätä	minä tykkään	hän tykkää

maling = maali

KAPPALE 6

VI SKAL LÆRE

- En ny kasusform, akkusativ.
- Forskjellen mellom et objekt i partitiv og et objekt i akkusativ.
- Hvordan man lager akkusativform av personlige pronomen.

KIELIOPPIA

OBJEKTI

Frem til nå har vi lurt dere til å tro at finske objekt alltid skal stå i partitiv. Nå skal vi likevel lære en ny grammatisk kasus, og denne kasusen heter akkusativ. Både partitiv og akkusativ brukes som kasus for objekt.

Objektet i en setning finner du ved å spørre om *hva* eller *hvem* + verbal + subjekt.

Anna spiser et eple → Hva spiser Anna?

ESIMERKKEJÄ

Objektet på finsk er som oftest i partitiv. Se på følgende setninger. Klarer du å forklare partitivsendelsene som er brukt?

Äiti lukee kirjaa.

Minä juon teetä.

Naapuri maalaa venettä.

! Vi bruker partitiv for å beskrive at en prosess ikke er avsluttet. *Minä luen kirjaa* betyr ikke bare at du leser en bok, men at selve lesinga er en tidkrevende prosess.

A **AKKUSATIIVI**
Endelsen for akkusativ er -n, altså den samme endelsen som vi bruker for genitiv. Personlige pronomen derimot, har -t-endelse i akkusativ.

A **AKKUSATIIVIN KÄYTTÖ**
Vi kan bruke akkusativ for å nyansere setningene våre. Se på følgende ordpar og oversettelsene av disse.

Liisa syö puuroa.	'Liisa spiser grøt'
Liisa syö puuron	'Liisa spiser opp grøten'
Minä syön omenaa.	'jeg spiser eple'
Minä syön omenan	'jeg spiser opp eplet'

! Vi kan uttrykke at prosessen er langvarig ved å bruke partitiv. Velger vi akkusativ, så uttrykker vi at handlingen er avsluttet eller skal avsluttes i nærmeste fremtid.

A YHTEENVETO

Dersom setningen er negativ, så skal objektet alltid stå i partitiv.

Isä ei maalaa taulua.
Me emme rakenna lumiukkoa.

Dersom handlingen er langvarig eller ikke er avsluttet, så skal objektet stå i partitiv.

Isä syö kakkua.
Men: Isä syö koko kakun 'pappa spiser hele kaka'

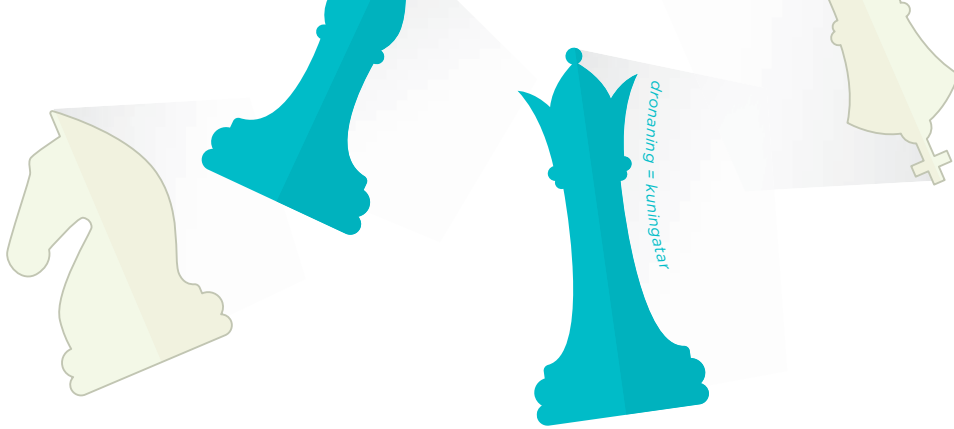
Dersom objektet står i setningen hvor handlingen pågår, så skal objektet stå i partitiv.

Minä istun ja luen hyvää kirjaa
Men: Minä luin hyvän kirjan eilen. 'jeg leste ferdig den gode boka i går'

A AKKUSATIIVI JA PERSOONAPRONOMINIT

	Genetiivi	Partitiivi	Akkusatiivi
minä	minun	minua	minut
sinä	sinun	sinua	sinut
hän	hänen	häntä	hänet
me	meidän	meitä	meidät
te	teidän	teitä	teidät
he	heidän	heitä	heidät

A AKKUSATIIVI JA PERSOONAPRONOMINIT

Se på følgende setninger. I disse setningene står de personlige pronomenene i akkusativ. Klarer du å forstå hvorfor man har brukt akkusativ i disse setningene? Diskuter i klassen.

*Me leikimme piiloa ja minä löydän **sinut** kellarista.*

*Hän juoksee Harrin kanssa ja Harri kaataa **hänet**.*

*Me pelaamme shakkia ja Antti voittaa **minut**.*

*Joonas valitsee **meidät** joukkueeseen.*

*Me lähdemme juhliin ja Leena meikkaa **minut**.*

*Minä ihailen bändin laulajaa ja tänään minä tapaan **hänet!***

*Tunnenko minä **sinut**?*

HYVÄ TIETÄÄ

Dersom vi har bestemt oss for å bruke akkusativ, så er det ganske enkelt å lage flertallsetninger også. I stedet for -n så bruker vi -t. I følgende eksempler er objektet i akkusativ flertall.

*Minä kuorin **perunat** ja äiti leikkaa **sipulit**.*

*Elias tiskaa **likaiset astiat** ja vie **roskat** ulos.*

*Tytöt syövät kaikki **karkit** ja juovat **mehut**.*

*Minä laitan **astiat** tiskikoneeseen ja **pyykki** pyykkikoneeseen.*

*Minä ostin meille **liput** konserttiin!*

KÄÄNNÖS

Oversett til finsk. Bruk akkusativ i disse setningene.

Anna synger en sang til bestefar.

Vi gir en gave til læreren.

Jeg kommer snart, men jeg spiser eplet først.

Jeg kaster ballen til min hund.

bonde = sotilas

sprider = ratsu

SANA ON VAPAA

LUKUTEKSTI

Kello on kahdeksan aamulla. Antero nousee sängystä, riisuu yöpaidan ja laittaa kouluvaatteet päälle. Hän ottaa eväät jääkaapista, laittaa ne ja koulukirjat reppuun.

Antero muistaa ottaa kypärän naulakosta. Hän avaa oven ja huutaa vielä ”heippa!”. Sitten hän ottaa pyörän pyörätelineestä ja polkee kouluun.

Koulussa hän laittaa takin omaan naulakkoon ja menee luokkaan. Ensimmäinen tunti on matematiikan tunti. Hän ottaa laukusta matematiikan kirjan. Hän tekee yhtä tehtävää tosi kauan.

Ruokatunnilla hän syö jogurtin ja yhden leivän. Opettaja lukee ääneen kirjaa.

Välitunnilla hän ja naapurin poika löytävät hienon ötökän. He tutkivat ötökkää. Se on musta-keltainen ja kaunis. Ötökkä on heidän oma aarre. Kun kello soi, he piilottavat ötökän kivien väliin. He tekevät sille aitauksen, jotta ötökkä ei pääse karkuun. Kun koulu loppuu, pojat rientävät kivelte. Mutta ötökkä on kadonnut.

TEHTÄVÄ

Finn alle objektene i leseteksten. Denne gangen er det veldig mange objekter i teksten. Noen er bøyd i akkusativ og bare noen i partitiv. Diskuter i klassen hvorfor akkusativ er brukt.

TEHTÄVÄ

Minulla on tosi kova nälkä. Minä etsin _____(ruoka) jääkaapista.

Minä taidan syödä vähän _____ (leipä).

Otan jääkaapista _____ (voi) ja _____ (juusto).

Minä en syö _____ (kinkku) tänään.

Koira huomaa _____ (minä). Koirallakin on nälkä.

Annan sille vähän _____ (juusto) ja _____ (makkara).

KIRJOITA KUVASTA

Lag en liten fortelling med utgangspunkt i bildet.

MINITARINA

Skriv en tekst der du og vennen din treffes på en kafe.

Hvor er kafeen?

Hva bestiller dere?

Hva dere gjør?

Hva dere prater om?

Prøv å pakke inn ordene *minä*, *minua* og *minut* inn i teksten.

TEHTÄVÄ

Her får du gode eksempler på hvordan personlige pronomen bøyes i kasus og eksempelsetninger til hver kasus. Les, studer, spør og tenk!

	Genetiivi	Partitiivi	Akkusatiivi
minä	minun	minua	minut
sinä	sinun	sinua	sinut
hän	hänen	häntä	hänet
me	meidän	meitä	meidät
te	tteidän	teitä	teidät
he	heidän	heitä	heidät

Esimerkki genetiivi

Se ei ole sinun pyörä. Se on minun!
Varo! Karhu on sinun takana!

Esimerkki partitiivi

Mummi rakastaa sinua!
Tule jo! Bussikuski odottaa meitä.

Esimerkki akkusatiivi

Pertti on taitava pelaaja ja kaikki haluavat hänet joukkueeseen.

	Elatiivi	Adessiivi	Allatiivi
minä	minusta	minulla	minulle
sinä	sinusta	sinulla	sinulle
hän	hänestä	hänellä	hänelle
me	meistä	meillä	meille
te	teistä	teillä	teille
he	heistä	heillä	heille

Esimerkki elatiivi

Minusta on kivaa uida meressä talvella.

Esimerkki adessiivi

Meillä oli tänään vapaapäivä.

Esimerkki allatiivi

Minä annoin hänelle rakkauskirjeen.

STUDIETEKNIKK

Det kan være greit å lære seg noen verb som krever en bestemt kasus.

Vi har allerede lært at verb som uttrykker sterke følelser skal ha partitiv, og vi har lært at noen verb må ha elativ etter seg. Man bør lære seg både verbet og hva det krever når man puffer nye gloser. Derfor bør man føre opp både verbet og en eksempelsetning når man puffer.

Dersom du i tillegg klarer å lage en huskesetning som betyr noe for deg personlig, så er de enda enklere å huske.

A PARTITIV-VERB

Rakastaa + partitiv

Minä rakastan sinua.

Vihata + partitiv

Minä vihaan kaalisoppaa.

Pelätä + partitiv

Koira pelkää pimeää.

Odottaa + partitiv

Minä odotan äitiä bussipysäkillä.

Ikävöidä + partitiv

Minä ikävöin kesää.

A ELATIV-VERB

Pitää + elativ

Minä pidän koulusta.

Välittää + elativ

Sairaanhoitaja välittää minusta.

Haaveilla + elativ

Gunnar haaveilee Islannin-matkasta.

Unelmoida + elativ

Isä unelmoi isosta autotallista.

EGENVURDERING

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

- Klarer jeg å finne objektet i en setning?
- Hvilke forskjellige endelser har partitiv?
- Hvilke endelser har akkusativ?
- Hvordan bøyes personlige pronomener i akkusativ?
- Kan jeg gi eksempler på setninger der man må bruke partitiv?
- Kan jeg gi eksempler på setninger der man skal bruke akkusativ?

Var det noe som var vanskelig i dette kapitlet?

Var det noe som ikke var vanskelig?

A large rectangular area with a light green background and horizontal blue lines for writing. On the left side, there are two vertical red lines and two white circular punch holes. In the bottom right corner, there is a gold medal icon with the number '1' on it, signifying a top score or achievement.

A APUVÄLINE

Her får du eksempler på vanlige pronomen bøyd i viktige grammatiske kasus og i elativ. Fra elativformen kan du lage mange andre kasuser også. Bruk oversikten til pugging eller som hjelpemiddel under skriveoppgaver og prøver.

NOMINATIV	GENITIV	PARTITIV	AKKUSATIV	ELATIV
minä	minun	minua	minut	minusta
sinä	sinun	sinua	sinut	sinusta
hän	hänen	häntä	hänet	hänestä
me	meidän	meitä	meidät	meistä
te	teidän	teitä	teidät	teistä
he	heidän	heitä	heidät	heistä

NOMINATIV		GENITIV	PARTITIV	AKKUSATIV	ELATIV
se	den/det	sen	sitä	sen	siitä
ne	de (flertall av se)	niiden	niitä	ne	niistä
kuka	hvem	kenen	ketä	kenet	kenestä
mikä	hva	minkä	mitä	minkä	mistä

solist = solisti

KAPPALE 7

VI SKAL LÆRE

- At kasuser også kan bøyes i flertall og at flertallsendelsen er -i-.
- Å bruke noen enkle flertallsformer i egen tekst.
- Å bruke bøyingstabellene i ordboka for å finne/lage flertallsformer.

KIELIOPPIA

MONIKKO

Vi har lært at nominativ i flertall slutter på -t. Se på følgende setninger:

Kissa leikkii matolla.

Kissat leikkivät matolla.

Tyttö laulaa kuorossa.

Tytöt laulavat kuorossa.

Formen *kissa* er i entall og *kissat* i flertall. Når subjektet i setningen står i flertall, så må vi ha flertallsbøying av verbet også.

TEHTÄVÄ

Gjør om setningene til flertall. Pass på verbet!

Kiltti koira istuu talon edessä.

Villi hevonen juoksee metsässä.

Taitava kokki osallistuu kokkikilpailuun.

Räätäsuinen kakara istuu rehtorin huoneessa.

postkort = postkortti

Terve mummu!

Terveisiä täältä Norjasta.

Kiitos tosi paljon syntymäpäivalahjoista.

Tykkäsin korvakoruista tosi paljon.

Pikkuelikin tykkäsi hienoista kynistä.

Nähdään kesälomalla!

Saara Pulmukainen

Linnunpesäpolku 17

87654 LOKKILA

Suomi - Finland

A MONIKON TAIVUTUS

Alle kasusene vi har gjennomgått til nå, har vært håndtert kun i entall. Noen ganger trenger vi å uttrykke kasus i flertall også. Endelsen for flertall er -t kun i nominativ, altså grunnform. I alle de andre kasusene er flertallsendelsen -i. Denne skal inn i ordet før selve kasusendelsen.

Se på følgende eksempler:

Auto autolla autoilla *Vieraat tulevat juhlaan omilla autoilla.*

Vene veneestä veneistä *Kalastajat nostavat kalat veneistä.*

Hylly hylly hyllyillä *Kirjastossa kirjat ovat korkeilla hyllyillä.*

Reppu repussa repuissa *Meillä on kirjat ja eväät repuissa.*

Forstår du hvorfor flertall er brukt i setningene og klarer du å oversette til norsk?

- ! Alle kasuser kan stå i entall og flertall.
- ! I nominativ er flertallsendelsen -t.
- ! I alle andre kasus er flertallsendelsen -i.

PIENI PÄHKINÄ

I setningen *Minulla on reikä housuissa* har vi en flertallsform av inessiv (-ssa). Hvorfor bruker vi flertall i dette ordet?

HYVÄ TIETÄÄ

Dersom du ser et bøydd ord i en tekst, men med en -i- foran en kjent kasusendelse, så kan du trygt anta at det er snakk om en flertallsform. Noen ganger er stammen før i-endelsen endret, men det skal likevel være ganske greit å gjenkjenne hvilket ord som er bøydd i en flertallskasus.

TEHTÄVÄ

Iidan koulussa on joulujuhlat. Juhlissa kaikki laulavat yhdessä.

Pienillä oppilailla on oma näytelmä. He ovat söpöjä tonttuja ja enkeleitä.

Liikuntasalin seinillä on joulukoristeita ja pöydillä on kynttilöitä. Oppilailla ja opettajilla on hienot juhlavaatteet, mutta kaikki ovat ilman kenkiä. Liikuntasalissa ei saa käyttää kenkiä, ei edes joulujuhlissa.

Kaikilla luokilla on myös oma joulukalenteri. Kaikissa kalenteriluukuissa on pieni lappu ja lapuissa on pieni piirustus ja runo.

Hva er grunnformen av de understrekede ordene? Diskuter i klassen og bruk gjerne ordbok. Klarer du å oversette alle de understrekede formene til norsk?

HYVÄ TIETÄÄ

Det er relativt enkelt å gjenkjenne og forstå en flertallsform. Det er derimot ganske komplisert å lage en. For å klare å lage en korrekt flertallsform, så anbefaler vi å bruke hjelpemidler.

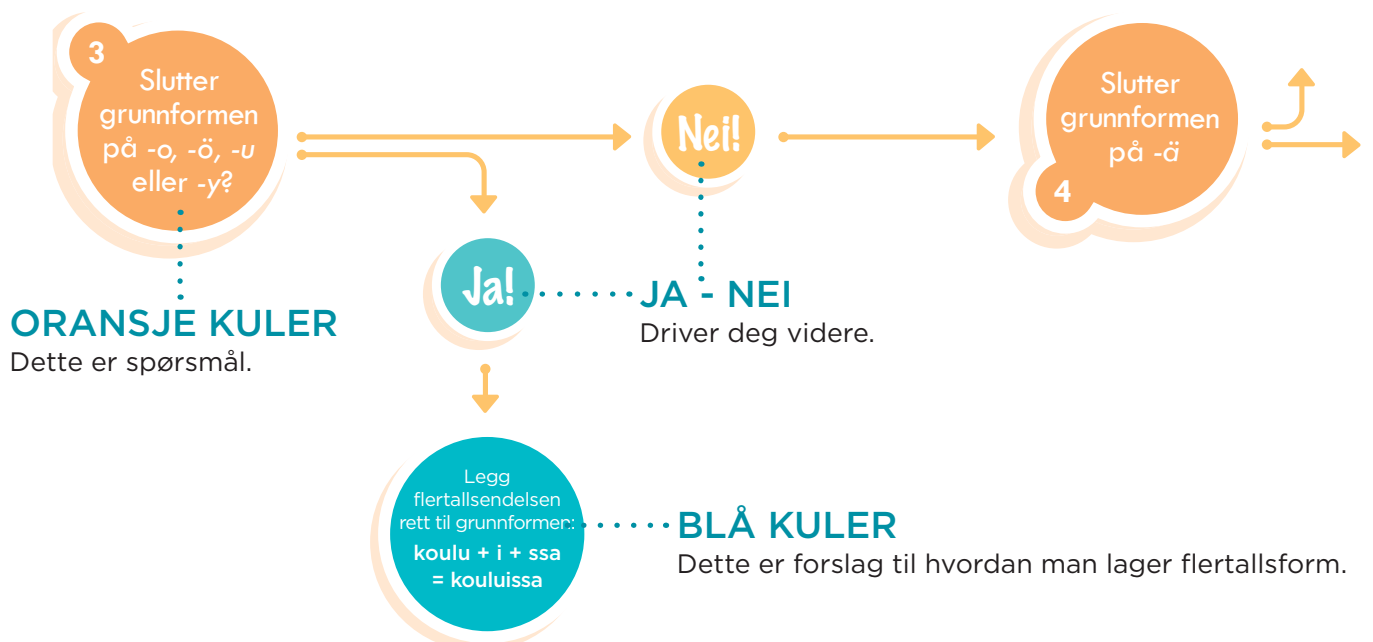
Monikkopeli

For å vise deg mangfoldet av flertallsregler har vi laget et knakende komplisert og svært upedagogisk brettspill du kan bruke.

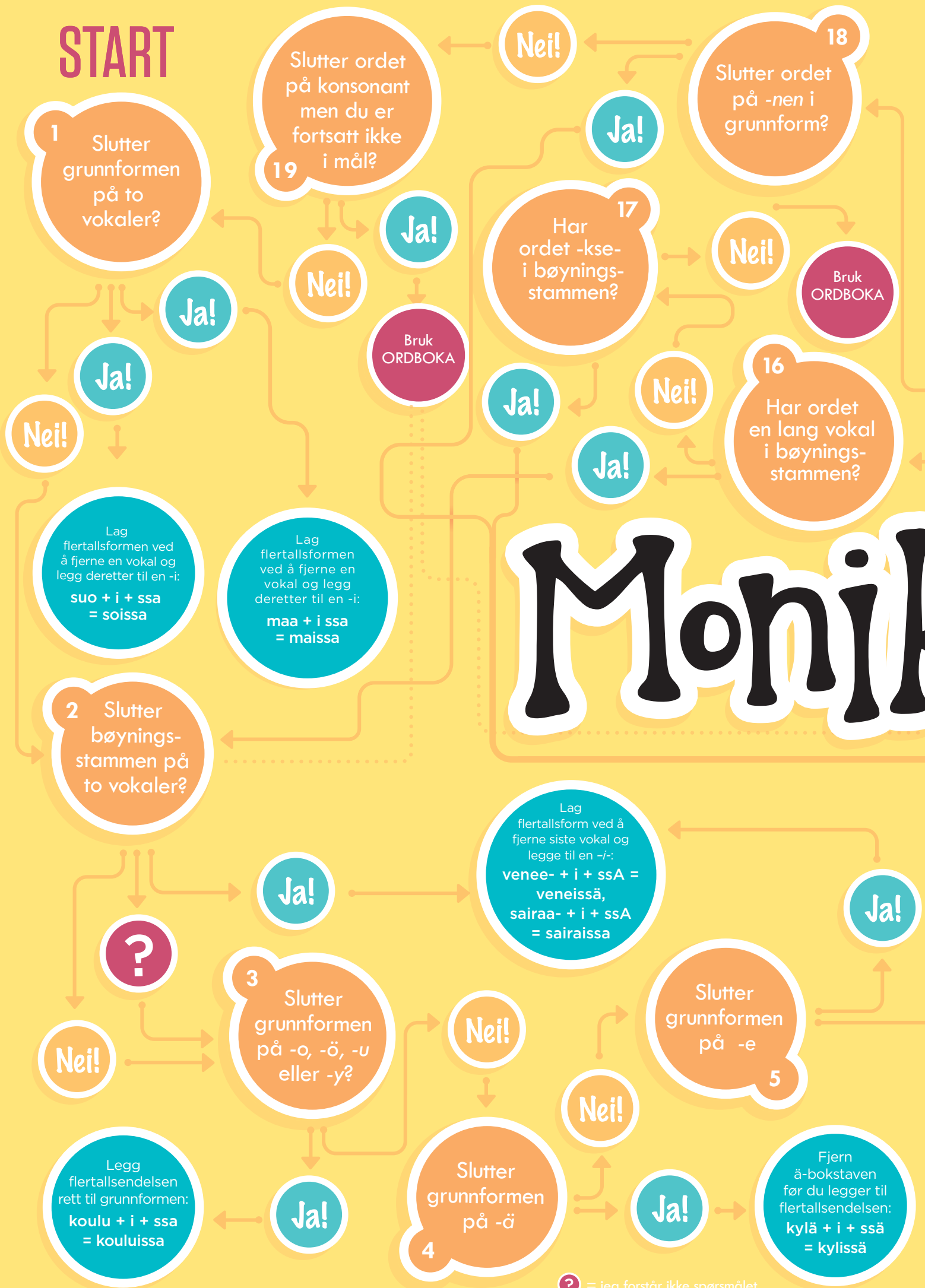
SPILLFORKLARING

Spillet skal vise hvordan man lager flertallsformer på finsk. Ta for deg et ord i grunnform. Begynn på første kulepunkt på brettet og still spørsmålet og svar ja eller nei. Svaret fører deg videre. Klarer du å lage rett flertallsform med hjelp av brettet?

Dette spillet kan du spille helt alene!

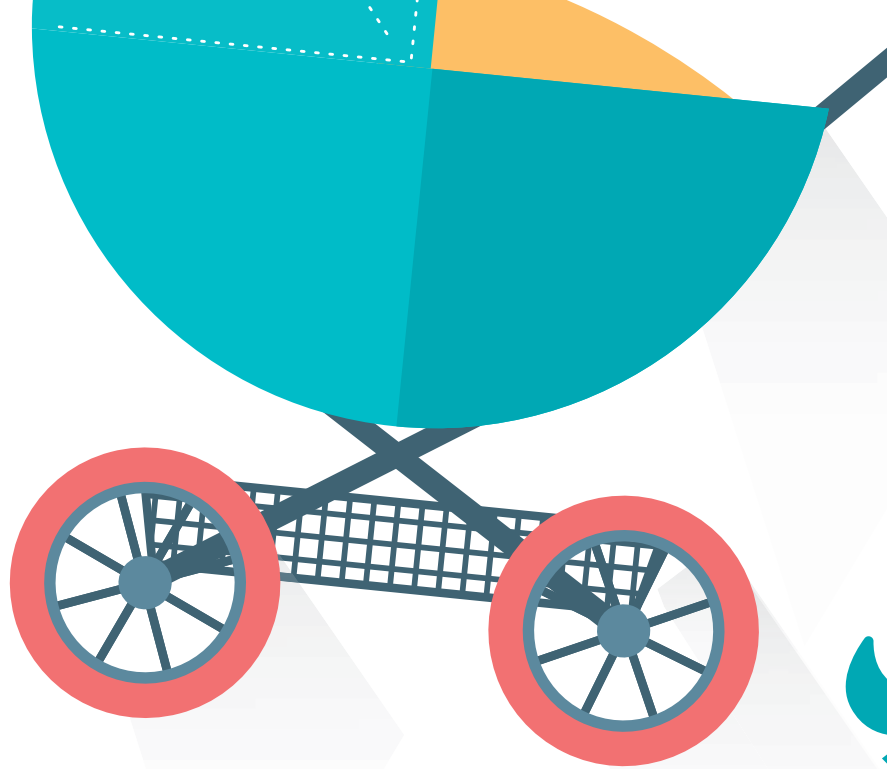

START

kkopeli

ORDET ER DITT

LUKUTEKSTI

Minulla on ihan kiva perhe. Minulla on yksi pikkuveli, äiti ja isä ja aikuinen isosisko. Isosiskolla on jo oma lapsi, Eemeli. Minä olen siis eno. Meillä ei ole eläimiä, vaikka pikkuveli muistuttaakin joskus apinaa.

Eemeli, siis siskon poika, on kohta kaksi vuotta. Minusta on mukavaa leikkiä Eemelin kanssa. Eemeli ihailee minua, minä olen Eemelin idoli. Siskon perhe asuu meidän lähellä, me siis tapaamme usein. Minä myös hoidan joskus Eemeliä, mutta minä en vaihda vaippaa. En ikinä!

Eemelistä on hauskaa istua *vaunuissa* ja minä työnnän häntä kaupungilla ja puistossa. Eemeli ei osaa puhua, mutta hän sanoo ”prumm-prumm” aina kun näkee *auton*. Hän tykkää tosi paljon *rekoista* ja *traktoreista*. Eemelillä on kohta syntymäpäivä ja minä ostan hänelle pikkuauton. Eemeli tykkää leikkiä *pikkuautoilla* ja *jalkapalloilla*.

Minun isä on kirvesmies ja äiti sairaanhoitaja. Outoa, että minun isä on jo vaari, ja äiti on mummu. Äidin mielestä on ihanaa olla mummu. ”Mummun oma rakas kultamussukka”, äiti aina lässyttää Eemelille. Onneksi äiti ei enää lässytä minulle, se on niin noloa. Mutta pikkuveli taitaa olla vähän mustasukkainen. Kun Eemeli on meillä, myös pikkuveli viihtyy äidin kainalossa!

TEHTÄVÄ

I leseteksten finner du flere ord som er i bøyd i flertall. Klarer du å oversette ordene og forklare hvorfor du skal bruke flertall?

Inessiv i flertall (1 stykk)

Adessiv i flertall (2 stykk)

Elativ i flertall (2 stykk)

KÄÄNNÖS

Tytöt ajavat hienoilla pyörillä.

Minä tykkään söpöistä kissoista.

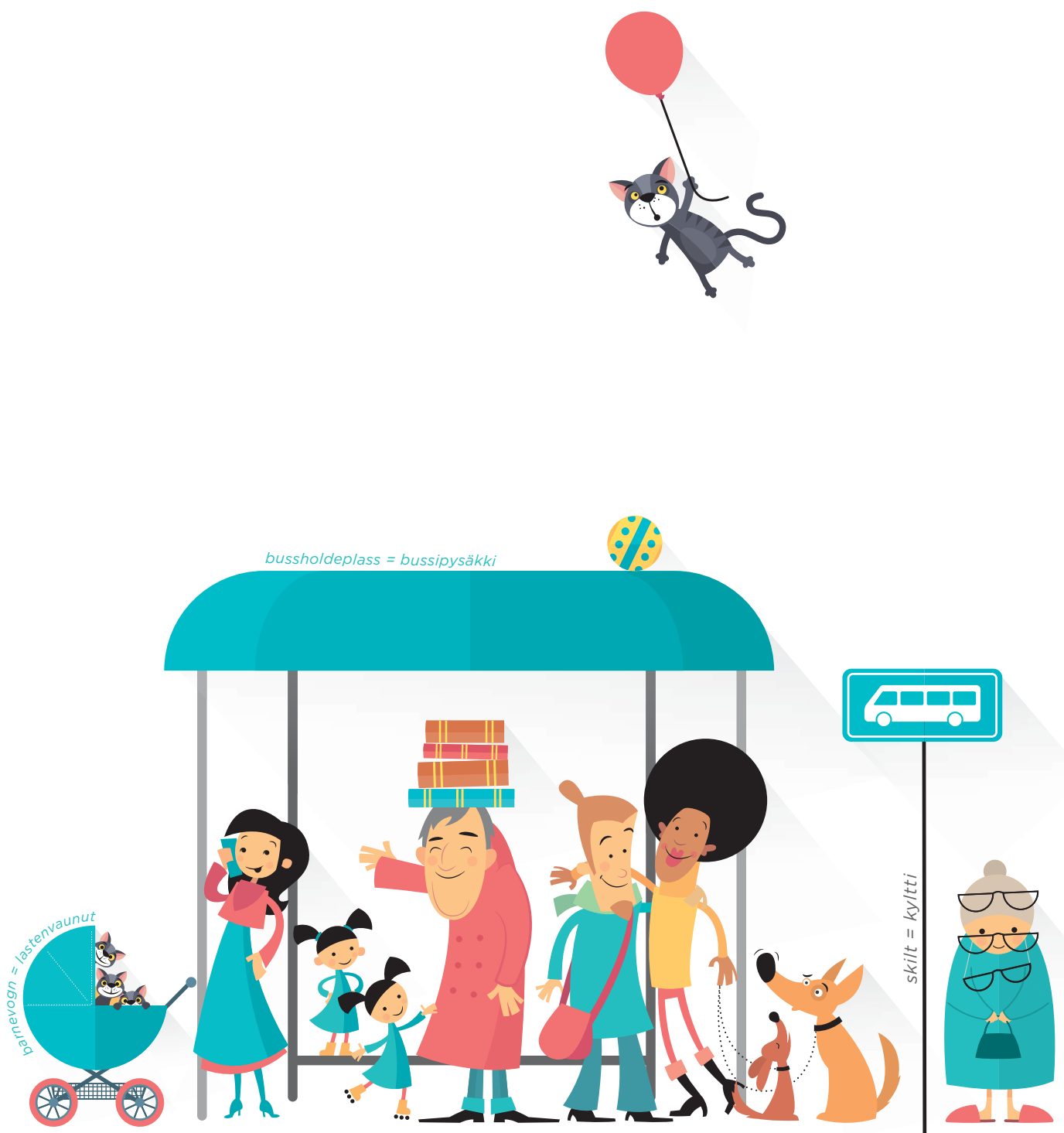
Koulun opettajilla on aina kiire.

Meidän koira nukkuu sohvilla ja sängyillä.

Illalla me lueimme kaikki omissa huoneissa.

Meidän luokan tyttöillä on aina hauskaa!

Minä tykkään mansikoista ja mustikoista, mutta en vadelmista

KIRJOITA KUVASTA

Skriv om bildet og beskriv gjerne på detaljnivå.
Du får også noen flertallsuttrykk du kan resirkulere inn i teksten

- Lastenvaunuissa on kissoja
- Ihmisillä on/ tyttöillä on /pojilla on/ matkustajilla on
- Taluttaa koiria

STUDIETEKNIKK

HYVÄ TIETÄÄ

I bøyningstabellene i forordet i ordboka til Farbregd og Seppinen, er det gitt tre flertallsformer, nemlig av genitiv, partitiv og illativ.

SANAKIRJASTA

Vi har tatt ut en helt tilfeldig bøyningstabell fra forordet, nemlig bøyningstabell nummer 12, med eksempelordet *kulkija* 'en vandrer'.

1.	kulkija	nominativ
2.	kulkijan	genitiv, entall
3.	kulkijaa	partitiv, entall
4.	kulkijaan	illativ, entall
5.	kulkijoiden	genitiv, flertall
	kulkijoitten	
6.	kulkijoita	partitiv, flertall
7.	kulkijoihin	illativ, flertall

TEHTÄVÄ 1

Følgende ord skal alle bøyes som *kulkija*: *taikina*, *päärynä*, *asia*, *porkkana*.

Klarer du å lage et tilsvarende bøyningsskjema for alle de nevnte ordene ved å herme formene for *kulkija*?

TEHTÄVÄ 2

Klarer du å lage for eksempel en elativ flertall på grunnlag av illativ flertall for alle de nevnte ordene? Du må fjerne illativ-endelsen, i dette tilfellet *-hin* og legge til endelsen for elativ.

TEHTÄVÄ 3

Kan du lage setninger med elativ i flertall, for eksempel sammen med verbet *tykätä*?

EGENVURDERING

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

- Kan jeg gjenkjenne noen flertallsformer i en tekst, og oversette disse til norsk?
- Kan jeg fortelle hva som er endelsen/endelsene i flertall?
- Kan jeg si noe generelt om hvordan man lager flertallsformer av de vanligste kasusene?
- Kan jeg bruke en bøyningstabell i ordbok til hjelp for å lage nye former?

Var det noe som var vanskelig i dette kapitlet?

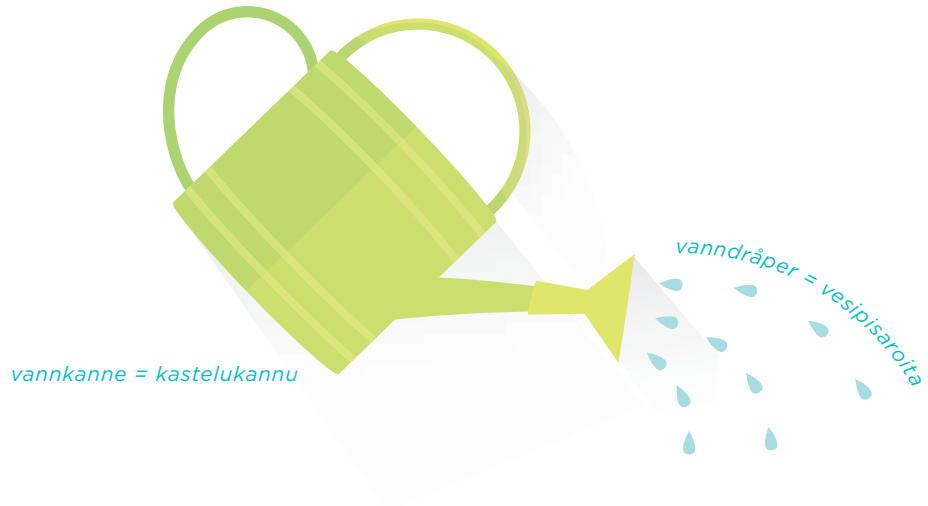
Var det noe som var lett i dette kapitlet?

A large rectangular area with a light green background and horizontal blue lines for writing. On the left side, there are three white circular punch holes. In the bottom right corner, there is a gold medal icon with the number '1' on it, surrounded by a ribbon.

APUVÄLINE

Her får du eksempler på noen vanlige ord som ofte brukes i flertall. Bruk oversikten til pugging eller som hjelpemiddel under skriveoppgaver og prøver. Husk at du lett kan lage en ny kasus av en gitt kasus.

FLERTALLSORD	BETYDNING	EKSEMPELSETNING
(lasten-)vaunut	vogn	<i>Vauva nukkuu ulkona lastenvaunuissa.</i>
housut	bukser	<i>Minulla on reikä housuissa.</i>
silmälasit	briller	<i>Minulla on uudet tyylikkääät silmälasit.</i>
rintaliivit	BH	<i>Sinulla on vielä hintalappu rintaliiveissä!</i>
sakset	saks	<i>Näin huonoilla saksilla ei voi tehdä mitään!</i>
juhlat	fest	<i>Mihin aikaan sinä tulit juhlista?</i>
häät	bryllup	<i>Minä en mene hänen häihin!</i>
hautajaiset	begravelse	<i>Kävin eilen naapurin koiran hautajaisissa.</i>
revontulet	nordlys	<i>Kalle ottaa hyviä kuvia revontulista.</i>
jouluvalot	julelys	<i>Minä en tykkää kirkkaista jouluvaloista.</i>

KAPPALE 8

VI SKAL LÆRE

- Å bruke partitiv både i entall og flertall.
- Å bruke ordbok for å lage denne formen.

.....

Dette kapitlet er om et svært omfattende grammatikktema. Målet er å vise at man kan bruke stegvise hjelpemidler for å «regne» seg frem til en riktig form. Bruk av hjelpemidler er viktigere enn å kunne regler på rams.

.....

KIELIOPPIA

PARTITIIVI

Partitiv er en såkalt grammatisk kasus. Vi bruker ikke partitiv for å uttrykke beliggenhet, men vi har lært at partitiv skal brukes:

1) Sammen med tallord (men ikke med tallordet én)	<i>Ulkona on kaksi poroa</i>
2) Sammen med objektet, spesielt knyttet til verb som beskriver vaner	<i>Minä soitan kitaraa</i>
3) For å uttrykke en ubestemt mengde	<i>Kadulla on pölyä</i>
4) Når vi uttrykker sterke følelser	<i>Minä rakastan Anttia</i>
5) I hilsninger og i lykkeønskninger	<i>Hyvää joulua!</i>
6) I nektende jeg-har-setninger	<i>Minulla ei ole aikaa</i>
7) Beskrivelser av stemninger, i setninger uten subjekt	<i>Metsässä on pimeää</i>

PIENI PÄHKINÄ

Det å lage partitivsformen var ikke bare-bare. Partitiv har flere forskjellige endelser, nemlig -A, -tA og -ttA. Husker du når de forskjellige endelsene skulle brukes, og husker du hvilken nomensgruppe som var spesielt vanskelig når man lager partitiv? Gå tilbake i hefte 8 kapittel 6, dersom du er usikker.

EPÄMÄÄRÄINEN MÄÄRÄ

Vi skal se litt nærmere på *ubestemt mengde*. Vi må skille mellom ting vi kan telle og ting vi ikke kan telle. Støv, grøt, melk, vann, lava, gjørme, spy og asfalt er eksempler på ord som vi ikke kan telle. Når vi skal uttrykke en ubestemt mengde av disse mer eller mindre flytende, ikke-tellbare massene, skal disse stå i partitiv entall.

Kaapin takana on pölyä.

Kattilassa on puuroa.

Kannussa on vettä.

Eteisen lattialla on mutaa.

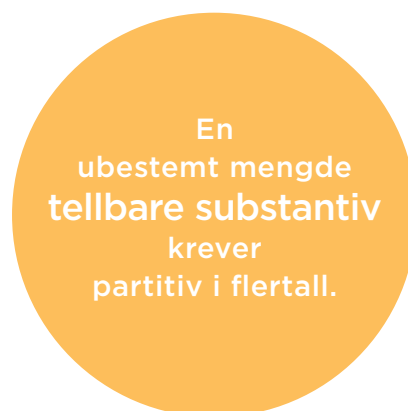
Matolla on koiran oksennusta.

A MONIKON PARTITIIVIN KÄYTTÖ

Det første man må ha kontroll på, er når man trenger partitiv i flertall. Vi har lært at partitiv som kasus brukes for å beskrive en mengde. Videre må vi skille mellom begrepet tellbart og ikke-tellbart.

Yhdessä kattilassa on puuroa (entall)

ja toisessa kattilassa on perunoita (flertall)

! Når man skal uttrykke en ubestemt mengde av tellbare substantiv, skal disse stå i partitiv flertall.

A TAULUKKO 1

FINSK	NORSK	IKKE-TELLBART Partiv entall	TELLBART Partitiv flertall	Eksempelsetning
pöly	støv	pölyä		Hyllyllä on pölyä.
maito	melk	maitoa		Lasissa on maitoa.
hiekkä	sand	hiekkää		Lattialla on hiekkää.
auto	bil		autoja	Parkkipaikalla oli autoja.
mansikka	jordbær		mansikoita	Ostin torilta mansikoita.
poika			poikia	Meidän luokassa on vain poikia.

PIENI PÄHKINÄ

Hvordan vil du oversette de tre ordene i partitiv flertall i tabellen over? Hva heter den grammatiske formen på norsk?

A TYTÖT OVAT TYTTÖJÄ, POJAT OVAT POIKIA

Et annet område hvor man må bruke partitiv flertall, er i beskrivende setninger hvor subjektet står i flertall. Dette gjelder setninger med være-verb. Se på følgende setningspar.

A TAULUKKO 2

SUBJEKT I ENTALL	SUBJEKT I FLERTALL
Kissa on ihana.	Kissat ovat ihania.
Suomalainen on hiljainen.	Suomalaiset ovat hiljaisia.
Mansikka on punainen.	Mansikat ovat punaisia.
Kissa on kiva eläin.	Kissa, koira ja hevonen ovat kivoja eläimiä.

! Man skal bruke partitiv flertall når man beskriver noe i flertall.

A LYHYESTI

Vi bruker partitiv flertall for å beskrive en ubestemt mengde av tellbare substantiv

Vi bruker partitiv flertall for å beskrive et subjekt som står i flertall

Hvis du klarer å ha kontroll på disse to bruksområdene, så har du kommet langt.

JÄLPPEMITTELIT

Vi skal ikke brettspille denne gangen, men heller prøve å jobbe oss systematisk gjennom et sett med regler. Husk at det er fullt lov å lage egne hjelpemidler og at hjelpemidler ikke er fy-fy eller juks, men faktisk ganske smart.

MAKKAROITA, RUSINOITA JA PERUNOITA

Ord som har flere stavelser enn to, og som slutter på -A eller -O, er ganske greie å forholde seg til. I slike lange ord så slutter partitiv flertall på -oita, eller -öitä. Partitivsendelsen er -tA og flertallsendelsen er -i-. Se på følgende

eksempler:

rusina	rusinoita	-a → -oita
laatikko	laatikoita	-o → -oita
pähkinä	pähkinöitä	-ä → -öitä
keittiö	keittiöitä	-ö → -öitä

Ord av denne typen har vi mange av: asia, mustikka, mansikka, porkkana, pähkinä, makkara, peruna, kirsikka, puolukka, kynttilä, päärynä, kahvila, markkina, ravintola, lusikka, haarukka, omena, otsikko, tavara.

! Denne regelen gjelder ikke for flerstavellesord som slutter på -mA (*vadelma*), -vA (*majava*) eller -AjA (*opettaja*).

JA ASTEVAIHTELU

NOMINATIV ENTALL

mustikka
kirsikka
lusikka

MEN

porkkana
makkara

PARTITIV ENTALL

mustikkaa
kirsikkaa
lusikka

porkkanaa
makkaraa

PARTITIV FLERTALL

mustikoita
kirsikoita
lusikoita

porkkanoita
makkaroita

PIENI PÄHKINÄ

Se på ordene

1. mustikka: mustikoita, kirsikka: kirsikoita
2. porkkana: porkkanoita, makkara: makkaroita

Ser du noen forskjell på ordene i linje en og linje to som kan forklare hvorfor det er forskjell i stadiesvekslingen?

A RIKKAITA PERHEITÄ JA KALLIITA VENEITÄ

Den samme endelsen -itA bruker vi også med ord som har *lang* vokal i bøyningsstammen. Og her må holde hodet over vann.

Ord som har lang vokal i bøyningsstammen er:

- Korte ord som slutter på lang vokal i grunnform, som for eksempel *maa*: *maa-*
- Ord som slutter på -e i grunnform, *vene*: *venee-*
- Ord som slutter på -s som får forlenget stammevokal: *kallis*: *kallii-*

Grunnform	Bøyningsstamme	Partitiv flertall
maa	maa-	maita
perhe	perhee-	perheitä
vene	venee-	veneitä
pyyhe	pyyhkee-	pyyhkeitä
kallis	kallii-	kalliita
kuningas	kuninkaa-	kuninkaita

Ord av denne typen er for eksempel: puu, luu, tee, tie, vyö, yö, työ, koe, vaate, hame, taivas, kaunis, rakas, älykäs, viisas.

A HYVÄ TIETÄÄ

Når vi legger til en i-endelse til en lang vokal, så må vi forkorte litt. Ellers hadde det blitt for mange vokaler på rad og rekke. Når stammen består av en diftong, som for eksempel *työ*, så er det den første vokalen i rekke som forsvinner. Det heter altså *työ*: *töitä*.

A BONUSTEHTÄVÄ

Forsøk å lage formen partitiv flertall av ordene *tie*, *suo* og *yö*.

A MUKAVIA IHMISIÄ JA ONNELLISIA HEVOSIA

De ordene som har en *bøyningsstamme* som slutter på -e, skal ha endelsen -iA i partitiv flertall. Det er tre slike nomensgrupper, nemlig:

i-ord med e-stamme	kivi	kive-	kiviä
ord som slutter på -nen	ihminen	ihmise-	ihmisiä
ord som slutter på -s med -kse-	ajatus	ajatukse-	ajatuksia

I tillegg så skal vi dra med oss unntakene fra gruppe med flere stavelser enn to. Unntakene var ord som sluttet på -lma, -va og -aja.

vadelma	vadelma-	vadelmia
mukava	mukava-	mukavia
opettaja	opettaja-	opettajia

Ord av denne typen er for eksempel: tähti, pieni, sieni, saari, järvi, meri, hevonen, nainen, norjalalainen, suomalainen, punainen, tavallinen, kummallinen, surullinen, onnellinen, ajatus, kysymys, vastaus, harrastus, mielikuviutus, esitys, unelma, sairaanhoitaja.

TEHTÄVÄ

Setter vi ordet *paljon* foran tellbare substantiv, så må vi bruke partitiv flertall. I oversettelsesoppgaven har vi kun brukt ord fra regelboksen på denne siden.

Metsässä on paljon _____(pieni, punainen, sieni).

Sairaalassa on paljon _____(surullinen, ihminen)

Lentokentällä oli paljon _____(iloinen, suomalainen)

Merenpohjassa on paljon _____(pieni, sininen, kivi)

Iidalla on tosi paljon _____(kummallinen, ajatus) ja _____(kysymys)

A KIVOJA PELEJÄ JA HAUSKOJA KIRJOJA

Nå skal vi se på partitiv flertallsformer som får -jA som endelse. Her er det tre regler vi skal forholde oss til

1

Ord som slutter på -i og som har -i- i bøyning, skal ha denne endelsen. Legg merke til at disse ordene får en -e- foran endelsen.

bussi-	bussi-	busseja
äiti	äiti-	äitejä
pelejä	pelejä-	pelejä
malli	malli-	malleja

2

Ord som slutter på -o, -ö, -u og -y bøyes som *bussi* og *pelejä*. Det heter:

poro	poro-	poroja
auto	auto-	autoja
pöllö	pöllö-	pöllöjä
piru	piru-	piruja

3

Ord som slutter på -a, men som har en -a-, -i- eller -e- i første stavelse, får også endelsen -ja i partitiv flertall. Før denne endelsen må vi trylle frem en -o-.

kissa	kissa-	kissoja
kala	kala-	kaloja
kauppa	kauppa-	kauppoja
raha	raha-	rahoja

Ord som hører til her er: 1) talli, kaali, halli, takki, nappi, 2) käpy, koulu, valo, talo, laulu, lelu, pieru, söpö, iso, 3) piha, kirja, kiva, hauska, halpa

A TALVILOMIA, KUUMIA JUOMIA JA VILLASUKKIA

Ord som slutter på -a, som ikke har en -a-, -i- eller -e- i første stavelse, har en egen partitivform med en -ia-endelse. Sluttvokalen fra grunnformen forsvinner.

juna	juna-	junia
muna	muna-	munia
koira	koira-	koiria
loma	loma-	lomia

Ord som tilhører denne gruppen er:
ruoka, juoma, kukka, sukka, ruma, soma, kova, kuuma

A HYVIÄ YSTÄVIÄ JA TYLSIÄ PÄIVIÄ

Ord som slutter på -ä, får en -iä i partitiv flertall.
Sluttvokalen fra grunnformen forsvinner.

kylä	kylä-	kyliä
kynä	kynä-	kyniä
setä	setä-	setiä
seinä	seinä-	seiniä

Ord som tilhører denne gruppen er:
tyhmä, tylsä, hyvä, kylmä, ikävä, ystävä, päivä, pitkä

YHTEENVETO

Hjelpesetning	endelse	Regel
<i>Perunoita, rusinoita ja makkaroina.</i>	-oita, -öitä	Ord på flere stavelser som slutter på -A eller -O Unntak er ord som slutter på -ma, -va eller -aja. Disse skal ikke i denne gruppa. NB! Regelen gjelder kun ord på flere stavelser enn to.
<i>Rikkaita perheitä ja kalliita veneitä.</i>	-ita, -itä	Ord som har lang vokal i bøyingsstammen.
<i>Mukavia ihmisiä ja onnellisia hevosia.</i>	-ia, -iä	Ord som har -e- i bøyingsstammen og flerstavelsesord som slutter på -ma, -va eller -aja
<i>Kivoja pelejä ja hauskoja kirjoja.</i>	-ja, -jä	* Ord som slutter på -i og har -i- i bøyning • Ord som slutter på -o, -ö, -u og -y • Ord som slutter på -a, og har -a-, -e- eller -i- i første stavelse
<i>Talvilomia, kuumia juomia ja villasukkia.</i>	-ia	Ord som slutter på -a, men ikke har -a-, -e- eller -i- i første stavelse
<i>Hyviä ystäviä ja tylsiä päiviä.</i>	-iä	Ord som slutter på -ä

*koko illan
=
hele kvelden

ORDET ER DITT

DIALOGI ”PERJANTAINA”

Anna: Heikki, mitä sinä teet perjantaina?

Heikki: En tiedä vielä. Ei minulla ole suunnitelmia.

Anna: Haluatko tulla meille? Me voimme katsoa elokuvia tai pelata lautapelejä. Laura ja Ville tulevat myös. Äiti ja isä menevät juhliin (flertall inessiv; juhla) ja pikkusisko menee kummitädin luokse hoitoon. Minä olen aivan yksin kotona koko illan*. Minä saan kutsua ystäviä meille. Meillä voi vaikka nukkua yötä.

Heikki: Miksi ei. Minulla on paljon elokuvia, mutta ei yhtään lautapeliä. Minä pelaan kotona vain tietokone- ja konsolipelejä. En oikeastaan tykkää pelata lautapelejä.

Anna: Meillä on kyllä pelejä, mutta voit tuoda joitakin elokuvia. Jos et halua pelata, niin voit olla tuomari. Laura ja Ville ovat aika innokkaita pelaajia. Kun he innostuvat kunnolla, saattaa meteli olla ihan hirveä! No, mitä elokuvia sinulla on?

Heikki: Minulla on paljon toimintaelokuvia ja muutama uusi komedia.

Anna: Kuulostaa hyvältä. Minä en ehkä uskalla nyt katsoa kauhuelokuvia kun olen yksin kotona. Minä ostan meille herkkuja, ainakin sipsejä ja limsaa. Nähdään perjantaina!

Anna: Mutta hei! Tiedätkö sinä missä minä asun?

Heikki: En ole varma. Asutko samassa suunnassa kuin Ville? Te pyöräilette usein yhdessä. Minä tiedän missä hän asuu.

Anna: Joo, Ville asuu ihan naapurissa, toisella puolella tietä. Meidän talo on kaksikerroksinen ja pihalla on sinisiä ulkovaloja. Talon vieressä pellolla on myös iso kasa polttopuita.

Heikki: Nähdään perjantaina!

KIRJOITUSTEHTÄVÄ

Skriv om leseteksten. Bruk teksten som utgangspunkt.

Bytt ut hovedpersonene, hvor foreldrene går og hva ungdommen skal gjøre.

PIENI PÄHKINÄ

I leseteksten forteller Anna at hun skal kjøpe potetgull og brus. Hvorfor står *sipsejä* i partitiv flertall, men *limsaa* i partitiv entall?

TEHTÄVÄ

Flertallsformene av partitiv, er understreket i teksten. Klarer du å forklare formene? Bruk sidene 87-91 til hjelp.

Eksempel *suunnitelmia av suunnitelma.*

Flerstavelsesord som slutter på *-ma* er unntak, side 89.

KÄÄNNÖS

En *kauppalista* er en handleliste. På en handleliste har vi både tellbare og ikke-tellbare ting, så her må du være nøye med partitiven. Prøv å oversette følgende kauppalista til finsk.

STUDIETEKNIKK

Det er selvsagt ikke meningen at du skal kunne alle reglene for hvordan man lager flertallsform av partitiv. Du skal vite *når du skal bruke* formen, og du skal ha en viss peil på *hvordan du kan finne* riktig form.

Flertallsformen av partitiv er gitt i ordboka. Du kan altså bruke ordboka for å slå opp hvert ord, sjekke koden, og finne igjen koden i bøyningstabellene.

Du kan også lage egne sjekklister med ferdige eksempler, som du bruker for å lage nettopp flertallsform av partitiv. Det aller beste er om du lager dine egne tabeller, huskelister eller stigespill. Nettopp i prosessen hvor du analyserer og sorterer reglene, vil du lære masse.

Prøv, alene eller i gruppearbeid, å lage en slik oversikt. Bruk dette kapittelet, bruk ordbok, bruk de nomengruppene vi har jobbet med, legg til unntak og spesifikke regler, spør og grav og lek språkviter. Dette er ingen liten oppgave, men hjelpemiddelet du lager vil være svært verdifullt.

EGENVURDERING

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

- Jeg kan fortelle når man bruker partitiv flertall og når man bruker partitiv entall
- Jeg kan lese og bruke en grammatisk regel
- Jeg kan lese igjennom vanskelige tekster uten å bli frustrert eller gi opp underveis
- Jeg kan sortere mengder med informasjon og samle det til egne hjelpemidler
- Jeg kan bruke forskjellige stegark og tabeller for å finne en spesiell form

Var det noe som var vanskelig i dette kapittelet?

Var det noe som var lett i dette kapittelet?

A large rectangular area with light blue horizontal lines for writing. On the left side, there are two vertical red lines and two white circular punch holes. In the bottom right corner, there is a gold medal icon with the number '1' on it, signifying a first-place achievement.

A APUVÄLINE

Overskriftene i dette kapittelet inneholder masse god grammatikkinformasjon om partitiv flertall.

Yhdessä kattilassa on puuroa ja toisessa kattilassa on perunoita

Forklaring: Setningen forteller deg at ubestemt mengde av ikke-tellbare substantiv (*puuro*) skal stå i partitiv entall, mens ubestemt mengde av tellbare substantiv (*peruna*) skal stå i partitiv flertall.

Tytöt ovat tyttöjä, pojat ovat poikia

Forklaring: Dersom du skal beskrive et ord som står i flertall (*tytöt*), så skal beskrivelsen/ forklaringen stå i partitiv flertall.

Makkaroita, rusinoita ja perunoita

Ord som har flere enn to stavelser og slutter på -A eller -O skal ha -OitA i partitiv flertall.

Rikkaita perheitä ja kalliita veneitä

Forklaring: Ord som slutter på -e i grunnform (*perhe, vene*) skal ha -itA i partitiv flertall. Ord som har lang vokal i bøyingsstammen (*rikas: rikkaa-, kallis: kallii-*) skal ha -itA i partitiv flertall.

Mukavia ihmisiä ja onnellisia hevosia

Forklaring: Ord som har bøyingsstamme på -e- (*ihminen*) skal ha -iA i partitiv flertall. Ord som slutter på -lma, -va og -aja (*mukava*) skal også ha -ia i partitiv flertall.

Kivoja pelejä ja hauskoja kirjoja

Forklaring: Ord som slutter på -a og som har -a-, -e- eller -i- i første stavelse (*kiva, kirja*) skal ha -oja i partitiv flertall. Ord som slutter på -i, og som har -i- i bøyning (*pele*), skal ha -ejA i partitiv flertall.

Talvilomia, kuumia juomia ja villasukkia

Forklaring: Ord som slutter på -a og som ikke har en -a-, -e- eller -i- i første stavelse (*loma, kuuma, juoma, sukka*) skal ha -ia i partitiv flertall.

Hyviä ystäviä ja tylsiä päiviä

Forklaring: Ord som slutter på -ä (*hyvä, ystävä, tylsä, päivä*) skal ha -iä i partitiv flertall.

